

Oever

Voorjaar 2008 - nr 55

Algemene Ledenvergadering op zaterdag 17 mei 2008

Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

De Oeverlanden is een onbedoeld stukje nieuwe natuur dat zich sinds de jaren zestig ontwikkeld heeft op een vergeten plek ingeklemd tussen de gehele noordoever van de Nieuwe Meer en de snelweg A4 naar Schiphol.

Uit de actiegroep die het terrein in de jaren tachtig voor stadsontwikkeling behoed heeft, is de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" voortgekomen die het gebied thans met steun van vrijwilligers en in samenwerking met het stadsdeel Slotervaart op traditioneel-ecologische grondslag beheert.

Blijvende betrokkenheid bij het gebied zal ook in de komende jaren nodig zijn om aantasting van het gebied te voorkomen, en de natuurwaarden te behouden dan wel te versterken.

Colofon

- De *Oever* is het ledenblad van de vereniging "De Oeverlanden Blijven" (VDOB!) en verschijnt twee maal per jaar. Leden ontvangen tevens eenmaal per jaar een kalender. Losse kalenders ontvangt u na betaling van € 3,- op gironummer 4068809 van "De Oeverlanden Blijven!" te Amsterdam, o.v.v. 'kalender'. Vermeldt u a.u.b. uw adres.
- Kopij voor de *Oever* kunt u, na overleg met het bestuur, sturen naar redactie@oeverlanden.nl
- Nieuwe leden kunnen zich aanmelden door (minimaal) € 8,- te storten op gironummer 4068809 van "De Oeverlanden Blijven!" te Amsterdam, o.v.v. 'nieuw lid'. Vermeld a.u.b. bij uw overschrijving ook uw adres.
- Aan dit nummer werkten mee: Tello Neckheim, Daphne de Wijs, Nico Jansen, Ria Beerlage, Rein Cremer, JanKees van Dijk, Ben Bolscher (lay-out en redactie) en Hans Bootsma (eindredactie).

Natuur- en Milieu Educatiecentrum De Waterkant

Anton Schleperpad 1 bij de Nieuwe Meer is doorgaans tijdens de vrijwilligersdagen op dinsdag en woensdag tussen 11.00 uur en 16.00 uur geopend. U kunt eventueel bellen als u langs wilt komen: 020-669 19 63.

De Waterkant is tevens het startpunt voor excursies, educatieve programma's voor scholen en de Natuurclub.

Adressen

Ledenadministratie:

Jacob van Lennepkade 109d, 1054 ZJ Amsterdam,
bestuur@oeverlanden.nl

Voorzitter:

Tello Neckheim, voorzitter@oeverlanden.nl

Vice-voorzitter:

Daphne de Wijs, bestuur@oeverlanden.nl

Penningmeester en secretaris:

Chris Arntzen, secretaris@oeverlanden.nl

Ledenadministratie:

Ria Beerlage, bestuur@oeverlanden.nl

Oeverredactie:

Hans Bootsma, Ben Bolscher, redactie@oeverlanden.nl

Bestuurslid:

Nico Jansen, bestuur@oeverlanden.nl

P.R. Contacten:

JanKees van Dijk, tel: 6171915, pr@oeverlanden.nl

Natuur en veldwerk:

Geert van Griethuysen, Stichting Veldstudie, Hei- en Boeicopseweg 143, 4126 RH Hei- en Boeicop,
tel: 0347-342085, stveldhb@xs4all.nl of
natuureducatie@oeverlanden.nl

Natuurclub:

vacature, natuurclub@oeverlanden.nl

In dit nummer:

- 3 Winterwaarnemingen
- 4 Interview Henk Gerritsen
- 6 Oeverlanden op orde
- 11 Uitnodiging ALV 2008
- 12 Jaarverslagen
- 23 Cirkelpuinbed
- 24 Kevers in Oeverlanden
- 26 Recensie en mededelingen

Bij de voorplaat:

Het centrale rietland zonder riet in oostelijke richting gezien. Het riet betekent voor de in 2004 geïntroduceerde Schotse hooglanders een smakelijke hap. Daarom is deze grassoort binnen het 'koeiengebied' verdwenen. Foto: Ben Bolscher

Druk: De Appelbloesem Pers, Amsterdam

Oplage: 1000

Rectificatie

Liesbeth Stricker van Slotervaart Leefbare Tuinstad (SLT) wees ons op een grove slordigheid van onze kant in het herfstnummer wat betreft de naamgeving van haar partij. In het verslag over de discussiebijeenkomst gebruikten wij de naam Leefbaar Slotervaart waar het Slotervaart Leefbare Tuinstad had moeten zijn. Onze excuses!

Voor de goede orde vermelden wij dat de SLT eerder is opgericht dan alle zogenaamde leefbaarheidpartijen, en deze partij heeft dan ook nooit enige binding gehad met deze stroming. Ook het gedachtegoed van de leefbaarheidpartijen wordt niet ondersteund door de SLT.

Slotervaart Leefbare Tuinstad is een door bewoners in 1993 opgerichte wijkpartij voor het stadsdeel Slotervaart/Overtoomse Veld. Sinds 1994 is de SLT in de deelraad vertegenwoordigd. Ze streeft na dat de

bewoners een veel grotere invloed op de besluitvorming van het stadsdeelbestuur krijgen, en dat het groene tuinstadkarakter van onze wijken wordt beschermd. Slotervaart Leefbare Tuinstad heeft de vereniging “De Oeverlanden Blijven!” dikwijls goed bijgestaan en neemt onze standpunten serieus. Een voorbeeld hiervan is haar steun voor een voorstel van de vereniging om een beter opgezet educatief centrum te bouwen dan het gebouw waartoe de toenmalige deelraad besloten had. SLT heeft zich toen actief opgesteld om deze huisvesting voor de natuur- en milieueducatie van de grond te krijgen.

Namens het bestuur,

Tello Neckheim, voorzitter

Het Verloren Fort van de Stelling van Amsterdam? Nee, afgelopen herfst verrees er aan de achterkant van de vleermuisbunker een op het noorden gericht muurtje om zo een muurvegetatie met vooral varens mogelijk te maken. De gebruikte ouderwetse kalkmortel, die nu vrijwel alleen bij restauraties toegepast wordt, is hier en daar gemengd met leem en aarde om de vestiging van planten te bevorderen. Foto: Nico Jansen

Een greep uit de winter in de Oeverlanden

Opnieuw een zachte winter, al leidt dat nog niet altijd tot aangenaam weer. Vaak wordt het depot door een striemende regen gegeseld en staan de schuimkoppen op het meer. Kort voor Kerstmis deed zich wel een prachtig winterfenomeen voor: alle bomen hulden zich met al hun takken in een dikke rijp, veroorzaakt door motsneeuw en aanvriezende mist. Het leek wel of een kunstenaar à la Christo de hele Oeverlanden in wit crêpepapier had verpakt.

De warmere winters hebben in ieder geval tot gevolg dat het de ijsvogel tegenwoordig goed gaat in Nederland. Veel medewerkers en bezoekers van de Oeverlanden maken enthousiast melding een ijsvogel te hebben gezien. Deze knalblauwe met wat oranje vogels, die zijn naam bepaald geen eer aandoet, houden zich vooral op bij de Anton Schlepersplas langs het fietspad in de buurt van het depot. Want het zijn echte vissers die een hekel hebben aan bevroren wateren.

Nico vertelde me dat hij zo nu en dan een havik waarneemt, of eerder nog de gevolgen van haar aanwezigheid in de vorm van de uitgeplukte donsveren van een eend of aan de alarmroep van meeuwen of buizerds. Rein Cremer schrijft verder: 'Opvallender nog dan de ijsvogels zijn mijn waarnemingen van de waterral. Soms hoor je er twee tegelijk, en dan elders, op dezelfde dag, nog een keer twee. Een enkele keer zie ik er eentje wegvluchten. Ik heb daarbij het gevoel heb dat ze nu op meer plaatsen

Nico Jansen ontdekte onlangs een nest in de kluit van een omgewaaide boom in de buurt van het westelijke moerasbos.

Door de kaal geworden begroeiing vallen vogels des te meer op. Zo waren er de afgelopen maanden talrijke buizerds te zien, die soms door het halfopen bos wegvlogen, dan weer hoog boven de bomen hun rondjes draaiden.

voorkomen dan een paar jaar geleden.'

'Overigens speelt bij zulke waarnemingen het toeval een grote rol. Zo stonden we op een dag te werken aan wilgen in de Anton Schlepersplas, en zag ik in de verte langs de oever een gele kwikstaart rondscharrelen, terwijl er een paar minuten later een houtsnip voorbij kwam zoeven. Had ik op dat moment, hooguit enkele seconden,

een andere kant uit gekeken, dan had ik beide vogels gemist. Maar het meest bij de winter hoort voor mij toch wel de grote zaagbek. Zeker al sinds 1999 zit er elk jaar 's winters een paartje in de gemaalsloot. Of ze er langdurig verblijven weet ik niet, ze zijn namelijk nogal schuw; zelfs als je stil staat om iets beter te kijken gaan ze al op de wieken. Voor mij geldt in ieder geval: een winter in de Oeverlanden is geen winter als ik die zaagbekken niet heb gezien."

Daarnaast zijn deze winter opvallend veel Vlaamse gaaien en puttertjes te zien. Deze laatsten, met hun bruinrode maskertjes, vliegen bij langslopen in troepen op van de uitgebloeide stengels waar zij zich te goed doen aan het vele zaad. Op het depot komen ze vooral op de kaardenbollen en de teunisbloemen af. Langs het meer zijn juist weer veel ganzen te zien, op een dag zelfs met duizenden tegelijk. Vooral grauwe ganzen en nijlganzen. Verder veel aalscholvers, kuifeenden en scholeksters. Vanuit de portacabin op het depot was wekenlang van dichtbij een paartje staartmezen te zien, die zich niets aantrokken van wie er vlak achter het raam toekeek. Op

veel plaatsen is het geroffel van de bonte specht te horen.

In het kale moerasbos vallen nu des te meer de wintergroene eikvarens op die zich langs de bemoste wilgenstammen hebben gevestigd. Tien jaar geleden was het er hoogstens één. Een teken van voortgaande successie in de Oeverlanden. Dit is ook te zien aan het verschijnen van de rode kelkzwam, een bekerzwam die hier en daar wordt aangetroffen. Ze komen tussen februari en april boven de grond. Op een afstand lijken ze net op weggegooide appelschillen, met aan de buitenkant een warme lichtokerbruine kleur, en van binnen fel dieprood. Een paar lenteklokjes in het Jaagpadbos, sneeuwvlokjes en overall verwilderende narcissen. Samen met de bloei van maartse viooltjes en het klein hoefblad kondigen zij het begin van de lente aan. Met de wilde hyacinten en het daslook, die vooral in het Jaagpadbos voorkomen, en later nog gaan bloeien, kan dit gedeelte bij voortgaande successie op langere termijn een behoorlijke stinzenflora gaan opleveren. Ook in de winter is het genieten in de Oeverlanden.

Hans Bootsma

Foto: Ben Bolscher

Hugo Veerkamp overleden.

Ongeveer een half jaar geleden bereikte ons het bericht dat Hugo Veerkamp is overleden. Hij kwam al enige tijd niet meer op het depot om zijn bijenkasten te verzorgen. Vijftien jaar lang heeft hij trouw voor de bijen gezorgd. De laatste jaren werd dit door toenemend fysiek ongemak duidelijk minder.

Onlangs hebben we twee imkers, Niek van Dijk en Hans de Jong, bereid gevonden om opnieuw de draad met voorlopig twee kasten weer op te pakken.

'Zelf het initiatief hebben is de beste manier om actie te voeren.'

Inmiddels staat de Oeverlanden als natuurgebied alweer een jaar of vijfentwintig op de kaart. Tijd om eens een duik in de geschiedenis te nemen. En met wie zouden we dit beter kunnen doen dan met de man die het meest actief is geweest in de tijd dat het er werkelijk toe deed, Henk Gerritsen. Hij legde de grondslag voor het gebied en de vereniging in zijn huidige vorm.

Al tijdens de laatste belangrijke acties in november 1985 verhuisde Henk Gerritsen met zijn vriend Anton Schlepers naar het oosten van het land waar zij de bekende Priona-tuinen opbouwden. Het was ook dankzij Anton Schlepers dat Henk de Oeverlanden leerde kennen. Het doorgaande fietspad is naar de in 1993 overleden Anton Schlepers, ontdekker van de Oeverlanden, vernoemd.

Henk ontwikkelde zich tot een pionier in het op een natuurlijke manier toepassen van vooral uitheemse wilde planten. Samen combineerden ze op hun specifieke manier natuur en kunst. Een streven om dode en levende materialen samen te doen vloeien: 'het creëren van een ongreepbare schoonheid veroorzaakt emotie'. Zijn ervaring en kennis tekende hij op in klassieke tuinboeken als 'Spelen met de natuur', 'Droomplanten', en 'Meer droomplanten'. De laatste twee in samenwerking met de internationaal bekende tuinontwerper Piet Oudolf. Hiermee wordt hij gerekend tot een stroming die wel het 'Nieuwe Tuinieren' wordt genoemd. In het voorjaar wordt het nieuwe boek van Henk Gerritsen uitgebracht, wat hij ziet als een testament voor zijn bijdrage aan het omgaan met natuurlijke beplanting.

Op een zondagmiddag in oktober begaven wij ons, samen met oudgediende Rik van der Helm, naar Schuinesloot, een dorp op de grens van Overijssel en Drente vlakbij Duitsland. Ook Henk's vriend Theo is een groot gedeelte van het gesprek aanwezig.

Omdat Henk aan longkanker lijdt, rest er mogelijk niet veel tijd meer om hem naar ervaringen van vroeger te vragen. Hij zal om deze reden ook niet veel werk meer kunnen verzetten in de Priona-tuinen. Daarom heeft hij een stichting opgericht met als doel de Priona-tuinen als inspiratiebron voor het natuurlijk tuinieren te behouden.

Voor de noordoever van de Nieuwe Meer was begin

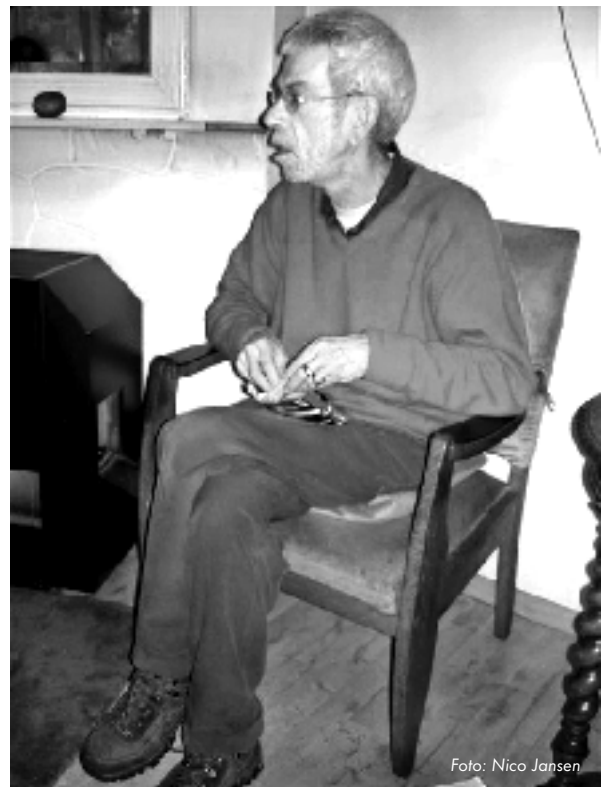

Foto: Nico Jansen

jaren tachtig een uitgewerkt stedenbouwkundig plan voor 700 woningen opgesteld op basis van een in 1982 gedane inventarisatie van mogelijke locaties voor woningbouw. De vergevorderde plannen leken de verschillende politieke hindernissen binnen de gemeenteraad moeiteloos te nemen. 44 van de 45 leden waren voor, alleen Dick van der Horst (PPR) was tegen.

Hans: 'In het begin was er nog nauwelijks belangstelling voor de Oeverlanden. Hoe wisten jullie de boel aan het rollen te krijgen?'

Henk: Het was belangrijk indruk te maken, als je met z'n tweeën verklaart ergens tegen te zijn maakt dat geen indruk. Maar met een hoop stampij, lawaai en rotzooi,

waren we gevorderd tot dertien gemeenteraadsleden die tegen de bouwplannen waren, wel een succes in één jaar tijd. Dankzij een opzette van Theo Heijne, raadslid van het CDA, is het bouwplan toen een tijdje uitgesteld voor onderzoek, of zoiets. Dat was het moment dat we echt voet tussen de deur kregen. Toen stond het bouwplan stil en vanaf dat moment hebben we zelf initiatieven genomen, en dat is, denk ik, ontzettend belangrijk geweest. Op basis van het herziene Algemeen Uitbreidingsplan van 1958 bleek het een beschermd gebied te zijn, wat niemand meer wist. Er mocht helemaal niet gestort of gebouwd worden. Op dat moment heel belangrijk. Oefeningen van de Mobiele Eenheid, een autorally die er dwars doorheen zou gaan. Dan hoefde je maar even te dreigen met wat kraaienpoten of rookbommen, en dan ging het mooi niet door.'

Theo: 'Nu zou je van terrorisme beschuldigd worden.'

Henk: 'Uiteindelijk was de grote klapper dat schip met vervuilde grond, die zonder vergunning door de gemeente in de Nieuwe Meer gedumpt zou worden.'

Nico: 'Dat was natuurlijk ook een streek van Jan Schaefer, want die grond was afgegraven van de oude vuilstort aan de Jan van Galenstraat, waar snel woningen gebouwd moesten worden.'

Henk: 'Wethouder Piet Jonker ging daarover. Toen hebben we de brug bij de Zeilstraat over de Schinkel bezet. Toevallig waren daar een hoop mensen op de been, via de krakersneeuwbal, en stonden er een paar honderd mensen op de brug. Doordat de brug elektrisch onklaar gemaakt was, bleef gewelddadige ontruiming uit. De brugwachter sloot zich op in z'n huisje, toentertijd werd de brug bediend vanaf een lessenaar die buiten in het trottoir stond, dus van de brugwachter was weinig te beduchten. Van te voren had ik contact gehad met Jonker, althans z'n assistent, Gerrit Hoekstra, maar die kon ik niet te spreken krijgen, want geen tijd, en gezegd: dat en dat gebeurt er en dat deugt niet. Ja, ja, ze zouden wel eens gaan kijken, maar er zouden nog maar enkele stortingen zijn. Wij hadden dus haast om op de valreep iets te kunnen doen.'

'De stortingen waren toen reeds lang gaande en aangekaart door Henk Smit. Later bleek er veel giftig afval van de gasfabriek aan de Haarlemmerweg in te zitten, zoals arseen. We hebben het heel formeel gespeeld en de kans geboden om dit illegale handelen stop te zetten. We eisten dat het stopgezet zou worden. 's Avonds zou er weer een schip komen, en dat wilden we kost wat kost tegenhouden. De brug werd bezet, en dat was groot nieuws. Alle landelijke dagbladen meldden het.'

'Jonker de volgende dag voor radio STAD: "Ik wist het niet"; de verslaggeefster was fel: "Wat is dat nou, dat moet u toch weten, u bent toch verantwoordelijk?" "Ja, ik kan er ook niets aan doen." Zo lullig! Een afgang. Daarna werden we ineens uitgenodigd. Vanaf dat moment was het op het stadhuis (nog op de Oudezijds Voorburgwal) van: daar moeten we toch rekening mee gaan houden. Vóór die tijd waren we alleen maar kwa-jongens.'

'We waren de gemeente telkens een stap voor! De gemeente deed iedere keer dingen die niet deugden. Dan stonden ze weer met de mond vol tanden, en moesten ze op de actiegroep reageren. Zelf het initiatief hebben is de beste manier om actie te voeren. Wanneer je de gemeente in de hoek drukt, wordt het een machteloos apparaat en durft niemand meer wat te zeggen. Maar er was ook ontluikend milieubesef bij ambtenaren. Heida was juist bezig een gemeentelijk milieulab op te zetten en hij zag in deze gebeurtenis wel een werkveld liggen en leverde dus juist van de kant van de ambtenaren enige steun. Je hoefde hem maar te bellen en je kreeg allerlei gegevens. Het bleek een gouden kans voor het lab, want vanaf dat moment moesten alle stortingen onderzocht worden. Hoogheemraadschap Rijnland lag natuurlijk ook overhoop met de gemeente Amsterdam vanwege de grachtenbagger, die in de Nieuwe Meer werd gestort. Dat mocht ook eigenlijk niet volgens de nieuwe wet Verontreiniging Oppervlaktewater van 1970. Maar Amsterdam deed alles maar gewoon. Ze beriepen zich op historisch recht. Dit speelt zich af in 1982-1983; het half jaar dat de besluitvorming werd uitgesteld, is er verschrikkelijk veel gebeurd.'

Rik: 'Er kwamen meer mensen bij de actiegroep en die is later in januari 1984 vereniging geworden. Dat kwam vooral omdat er een rechtszaak gevoerd werd, met als inzet die grachtenbaggertoestand. Dat vereiste dat we een rechtspersoon in het leven riepen.'

Henk: 'De ergste dreiging van de bouwplannen was toen al wel geweken, de provincie was het er namelijk ook niet mee eens. Pas eind 1985 verdwijnen de bouwplannen uit het gemeentelijk programma. Het leek er wel op dat iedereen het moment afwachtte om Jan Schaefer de voet dwars te zetten. Dat lukte niemand. Schaefer denderde maar door en trok zich van niemand iets aan. Maar in november 1985, op een hilarische gewestelijke PvdA-vergadering, dreigde Cnoop Koopmans een meerderheid te krijgen om de bouwplannen af te blazen. (zie OEVER 53, voorjaar 2007, *redactie*)

'Cnoop Koopmans had in 1982 in de gemeenteraad een

verhaal afgestoken dat de Oeverlanden weinig natuurwaarden herbergde maar hij was er zelf nooit geweest. In die tijd was hij ook districtvertegenwoordiger van Natuurmonumenten. Ik heb toen later een heel kwaad artikel geschreven, dat natuurbeschermers elkaar moeten helpen en niet in de wielen rijden. In juni is hij toen in de Oeverlanden op excursie geweest. Het was een hele mooie dag na stromende regen in de morgen. Alles stond zo schitterend in bloei, en we kwamen ook nog een uil tegen. Toen is hij als een blad aan de boom omgedraaid. Dat was heel belangrijk voor onze tocht door de PvdA. Later stuurde hij de fractievoorzitter, Louis Genet en raadslid Rita Weeda naar de Oeverlanden. Haar herinneren we ons nog altijd door haar onsterfelijke uitspraak: "Ik vind Texel veel mooier!" Ondanks dat is ze toch nog stadsdeelvoorzitter geworden in Oud-Zuid.

'De stemming tijdens de vergadering had een rommelig verloop. Er was zogenaamd iets fout met de telling en die moest over. Er was een behoorlijke meerderheid tegen de bouwplannen, en daarom was er paniek achter de bestuurstaafel, en het bestuur wilde in allerijl wat troepenversterkingen laten aanrukken om haar standpunt te ondersteunen. Ada Wildekamp kwam op ons af met de vraag: "Jullie stemmen toch wel voor de bouwplannen, hè?" We waren geen lid, maar ze kende ons natuurlijk niet.

'Wethouder Schaefer kwam daarom ook op de propen en stak een donderspeech af. Hoewel hij als wethouder eigenlijk niet gerechtigd was te spreken in deze vergadering. Wij drongen toen bij Cnoop Koopmans aan om ook een toespraak te houden. Uiteindelijk werd met één stem verschil de motie van de afdeling Overtoomse Veld aangenomen, en waren de bouwplannen van tafel.'

Nico: 'Overigens, minder dan 100 mensen beslisten uiteindelijk over het lot van dit gebied!'

Henk: 'De partijleiding had onvoldoende steun weten te mobiliseren. Daarmee waren de Oeverlanden gered van bebouwing. Een meerderheid van de raad van Amsterdam was nu tegen het bouwplan, dat enkele jaren eerder slechts één raadslid, Dick van der Horst, als tegenstander had.'

Hans: 'Zo zijn er veel momenten geweest dat de toekomst van de Oeverlanden aan een zijden draadje hing, en waar de golven van de kraakbeweging ook een rol speelden.'

Henk: 'Dat die brug een dag kapot was, daar werd schande van gesproken, dat kon allemaal niet. Maar we moesten zorgen dat we in de krant kwamen, en dat er

niet over ons heen werd gelopen. Dat lukte pas nadat we wat meer tijd kregen, en door stommiten van de gemeente waardoor we de gemeente in de hoek konden drukken. Dan neem jezelf het initiatief. Dat lukt maar weinig actiegroepen, die hobbelen bijna altijd achter de feiten aan. Wat op een gegeven moment ook erg hielp was dat ambtenaren uit het Wibauthuis informatie naar ons toespeelden.'

Hans: 'Dat hangt ook wel samen met de mentaliteit die toen heerste, ik vraag mij af of zoiets beden ten dage nog zou kunnen.'

Henk: 'Daarna ben ik opgehouden met actievoeren want ik zat toen al hier in Schuinesloot. Het is toen natuurlijk een echte vereniging geworden, en daar ben ik best trots op! Met beheer en educatie, geweldig dat dat allemaal gelukt is!'

Hans: 'Indertijd werden er nog geen natuurlessen gegeven?'

Henk: 'Nou, we gingen al wel maaien met vrijwilligers en scholen. Dat deden we eigenlijk al vanaf het eerste begin. Dat leverde ook veel publiciteit op; dat allerlei ongeregeld krakerstuig daar stond te werken!'

Theo: 'Wat ook hielp was een maquette die de gemeente had laten maken. Daar zag je hoe het er in de toekomst uit zou moeten zien. Een saai woonwijkje met strak aangeharkt groen.'

Nico: 'Die maquette hebben we nog ergens in de loods. Als er toen stadsdelen hadden bestaan was de kans op succes nog kleiner geweest, dan was de strijd al op dat bastion stuk gelopen.'

Henk: 'We konden het Amsterdam moeilijk maken doordat we medestanders hadden gevonden bij de provincie en het Rijk, Rijnland, de ANWB, enzovoort. Het duurde wel een tijd, maar allengs merkte je wat steun in die gelederen. Opbellen of langsgaan, schrijven hielp niet, hoorde je nooit meer iets van. Was zeer intensief, ik zat deels al in Schuinesloot. In 1983 ging de Prionatuin open.'

Hans: 'Bestond ons blad toen eigenlijk al?'

Henk: 'Het blad Oever bestond al eerder dan de vereniging. De vereniging is januari 1984 in het leven geroepen, maar het zwartboek, nog steeds leuk om te lezen, is in 1983 verschenen. Joke Stoop en ik waren er de samenstellers van. Ze woont tegenwoordig in Sappemeer en is lid van het bestuur van de Waddenvereniging. Henk Smit heeft zich vanaf het prille begin ingezet voor de actiegroep en later voor de vereniging.'

Henk: 'Die oude Oevers, zijn die er nog allemaal?'

Nico: 'Ze staan allemaal in een paar stalen kasten in De Waterkant.'

Rik: 'In 1986 is de container gekocht die aanvankelijk tegenover de BP-pomp op het voormalige grondoverslag-depot geplaatst is. Toen startte het reguliere vrijwilligerswerk. Voor die tijd hebben we 4 of 5 grote werkdagen georganiseerd met krakers, maar ook met allerlei mensen van natuurclubs.'

Henk: 'Uiteindelijk heeft de gemeente zelf ook heel veel troep opgeruimd nadat de bouwplannen van tafel waren.'

Rik: 'Allerlei gemeentelijke diensten bouwden hun al dan niet legale activiteiten af, grondoverslag, "schoon"-puindump, speeltuinopslag, enzovoort, en ruimden min of meer hun troep op.'

Henk: 'Met de heren Bous en Boshuizen van de Dienst Waterbouw hadden we vrij goed contact. Zij hebben geholpen waar dat mogelijk was. Maar heel veel hebben we ook zelf met onze spierkracht uitgevoerd. De eerste actie was om al dat zwerfvuil op te ruimen.

'Gemeentereiniging had enkele puinschuiten ter plaatse aan de oever gelegd waarin alles gekieperd kon worden. Met heel veel mensen hebben we boten vol met troep opgeruimd. Van het begin af aan was het de overweging dat je zelf het goede voorbeeld moest geven, als je de gemeente verweet tekort te schieten. Mensen hebben dat ook gewaardeerd dat we initiatieven namen om het gebied leuk te maken zonder te wachten op de gemeente. We maakten wel gebruik van allerlei mensen uit de kraakbeweging, maar we werden er niet mee geassocieerd.

'We wilden nog eens een midzomernachtfeest organiseren, maar het was heel slecht weer, en dat is toen verplaatst naar de gekraakte ex-bioscoop Victoria. Succesvol was ook de fietstocht met de VARA, afdeling Amsterdam-West.'

Hans: 'Hoe kwam het beheer tot stand nadat het gebied eenmaal behouden was?'

Henk: 'In eerste instantie had groenvoorzieningen een plan gemaakt waarbij de gehele oever werd kaalgeslagen en met gazons ingericht. Ik weet niet hoe het nu is, maar je miste toen wel iemand met visie. Als je het vergelijkt met Amstelveen, dat is een verschil van dag en nacht. Het duidelijkst werd dat zichtbaar op de Beneluxbaan, voordat de tramlijn was aangelegd, waar het treurige hondenpoepgras ineens overging in de weelderig begroeide berm van Landwehr. Dat hoefde maar één keer per jaar te worden gemaaid, en biedt het jaar

rond een afwisselend en aantrekkelijk beeld. Terwijl dat hondenpoepgras om de haverklap gemaaid wordt, maar wat heb je eraan? Je kan er niet voetballen, je kan er niet spelen op zo'n middenberm.'

Nico: 'Je had toch die soortenrijke bermen van de Oude Haagseweg die doorliepen in de Johan Huizingalaan, die zijn het afgelopen half jaar geheel weggevaagd en vervangen door een vlak gazon. Doodzonde! Waar is die beweging van de "onkruidprofessor" uit Wageningen, Zonderwijk, gebleven. Dat lijkt wel helemaal verdwenen.'

Henk: 'Nee, in de rest van het land bestaat dat nog steeds, maar in Amsterdam heeft dat nooit voet aan de grond gekregen. Dat de middenberm van, bijvoorbeeld, de Oude Haagseweg wel is ingezaaid met wilde planten moet wellicht een privé-initiatief van een ambtenaar geweest zijn onder invloed van de tijdgeest van de jaren zeventig. Het lag toen nog buiten de stad, dus groenvoorzieningen zal zich er nog niet mee hebben bemoeid.'

Nico: 'Maar jij gaat in je tuinen wel uit van de maakbaarheids gedachte.'

Henk: 'Ja dat is zo, maar veel minder dan bij de gangbare tuinen. Het is inderdaad anders dan de natuur, maar ik kijk naar welke planten met elkaar een samenhang hebben. Wat dat betreft hebben de Oeverlanden mijn latere werk zeker ook beïnvloed. De kennis van plantengemeenschappen is belangrijk. Die gebruik ik heel creatief bij het ontwerpen van mijn tuinen. Bepaalde planten passen dan bij elkaar, maar je moet het niet te dol maken door weer op kleur, vorm of iets dergelijks te willen rangschikken. Ik pas de beplanting aan de bestaande omgeving aan, staan er bomen dan plant ik wat tegen schaduw kan en de boom kan blijven staan.'

Hans: 'Hoe kijk je nu tegen de Oeverlanden aan?'

Henk: 'Ik had nooit gedacht dat het met de Oeverlanden zo groot zou worden. Dat is weliswaar pas gebeurd toen ik eigenlijk al weg was, maar blijkbaar heb ik gezorgd voor een vruchtbare bodem. Steeds bleken er wel mensen te zijn die opgevallen plaatsen opvulden. Nou prachtig toch! Fantastisch wat er nu tot stand is gekomen. Dat was mij alleen nooit gelukt. Ook al omdat ik zo'n einzelgänger ben waardoor anderen beperkt worden.'

Nico: 'Maar jij was wel de organisator, Henk, die allerlei mensen wist aan te trekken om bepaalde klussen aan te pakken.'

Henk: 'Dat moet je ook op het conto van Rik schuiven,

die trok er scholen bij, en vrijwilligers en zo.’

Rik: ‘Maar jij had altijd wel een neus ervoor om overal ingangen te vinden om steun te verwerven.’

We mijmeren nog wat door over de Schotse hooglanders in de Oeverlanden.

Hans: ‘Als ze inderdaad vreten van de rijke stukken en mesten op de arme gebieden, dan krijg je natuurlijk een nivellering.’

Henk: ‘Het is een rage, dat gaat wel weer over. Tegenwoordig moeten overal koeien in, daardoor verdwijnt erg veel, soms komt er later wel weer iets van terug.’

Nico: ‘Je ziet veel minder bloemen als fluitenkruid.’

Hans: ‘Een exotisch aandoende plek, begroeid met reuzenberenklauw en groot hoefblad, is geheel verdwenen.’

Henk: ‘Japanse duizendknoop, eten ze dat ook?’

Meerstemmig: ‘Nee!!’

Henk: ‘Daar moet je niets aan doen, ik ben het vanzelf kwijtgeraakt.’

Hans: ‘Is dat echt zo?’

Henk: ‘Waar die altijd heeft gestaan, is het nu weg. Na dertig jaar hoor, het duurt wel een tijd. Waar ik de plant bestrijd komt-ie net zo hard weer terug. Dat hoort bij dat soort planten die het van dynamiek moeten hebben, een storingsplant, en waar geen storing meer is verdwijnt het langzaam. Die paniek over de “globalisering” van de natuur lijkt onnodig, er komt toch steeds wat nieuws. Er zijn honderden soorten teunisbloem ontstaan in Europa vanuit Amerika, maar daar komen die soorten niet voor! Dat in de loop van een paar honderd jaar. De vorm van het krentenboompje in Europa, komt in Amerika niet voor, terwijl hij daar wel uit afkomstig is. Geëvolueerd tot een nieuwe soort. Reuzenbalsemien komt massaal voor langs de beken in Limburg maar het valt wel mee met de verdringing van inheemse soorten. Deze plant komt vrij laat in het voorjaar op uit zaad, andere planten hebben daar geen last van, het is iets extra. De overlast van waterpest en bosppest is uiteindelijk ook meegevallen ondanks de aanvankelijke plaagvorming.

‘In echte natuur komen plaagsoorten weinig voor, maar ze profiteren wel van lokale veranderingen. Zo kunnen orchideeën zich goed aan mensen aanpassen. Ze zijn heel erg flexibel. Op een gegeven moment maken ze gebruik van bodemschimmels, een heel oude levensvorm die zich niet kan aanpassen. Of kijk hoe ze insecten gebruiken, het zijn net mensen hoor, die orchideeën. Er is een spiegelorchis, een blauwe glanzende ophrys uit Zuid-Europa, die zoveel op het vrouwtje van een insect

lijkt, ook door de geur, dat de mannetjes de orchidee prefereren boven de vrouwtjes. Ze “paren” er daadwerkelijk mee, waardoor zelfs het voortbestaan van de eigen soort in gevaar komt. Dat is zo ver doorgevoerd.’

Als we Henk even achter laten en met z’n drieën door de tuinen in het miezerige weer struinen, borrelt bij ons voortdurend de titel van een hoofdstuk uit één van zijn boeken naar boven: ‘Och wat jammer, de tuin is uitgebloeid!’ Dat schreef Henk juist naar aanleiding van een opmerking van een bezoeker om te laten zien dat ook een tuin zonder bloemen, ja zelfs dode natuur, mooi en boeiend kan zijn. We lopen tussen de vaak hoge uitgebloeide planten met veel hangende druppels door. En inderdaad, vooral de grote grassen zorgen voor indrukwekkende architecturale vormen, die er in de herfstkleuren en zompige atmosfeer prachtig uitzien.

Henk zal dit voorjaar een boek uitbrengen, dat hijzelf een testament van zijn ideeën op het gebied van natuurlijk tuinieren noemt. Tevens is hij doende een stichting in het leven te roepen om de tuinen verder te beheren, niet in zijn huidige vorm te behouden, natuur is immers altijd veranderlijk. Deze stichting moet tevens zijn ideeën verder uitwerken en vormgeven.

(www.prionatuinen.com)

Henk: ‘Nu wordt het mooi weer, het trekt helemaal open, dan wordt het koud vannacht. De herfstkleuren worden nu zo mooi, hè!

‘Je bent nog wel eens een hele dag bezig met blad harken, dat valt tegen hoor.’

Nico Jansen en Hans Bootsma

De Priona-tuin Foto: Nico Jansen

“Actieplan de Oeverlanden op orde” nader bekeken

In februari 2007 brengt de sector Stadsdeelwerken van Slotervaart het beleidsvoornemen “Actieplan de Oeverlanden op orde” (OOO) naar buiten. De aanleiding voor dit plan zijn meldingen van diverse vormen van overlast en onduidelijkheden omtrent de Oeverlanden, die het stadsdeel in de zomer van 2006 had ontvangen. Het bleek een gedegen plan met veel aanbevelingen en zelfs al met een begroting van in totaal 26 duizend euro. De aandachtspunten betroffen voornamelijk de inrichting van het gebied. Maar ook handhaving van de orde en een evaluatie van de veestapel kwamen aan bod. De meeste punten behandelden de recreatie en de recreanten.

Nu denkt u misschien ‘wat goed dat het stadsdeel met zo een gedegen plan komt’. Dat vinden wij ook, maar zeer vervelend is dat stadsdeelwerken onze vereniging in zijn geheel niet heeft betrokken bij het opstellen van het plan. De vereniging is noch van te voren geïnformeerd noch om advies gevraagd over de beleidspunten in het plan.

Nadat het op 18 april door de stadsdeelraad was aangenomen, volgde in oktober de nota ‘Stand van zaken actieplan de Oeverlanden op orde’. Dit keer werden we op 26 november 2007 voor een informatieavond uitgenodigd, en vervolgens waren wij aanwezig bij een inspraakavond in het stadsdeellokantoor op 17 december. Enkele bestuursleden hebben toen een reactie gegeven op een aantal beleidspunten waar wij het niet mee eens waren. Uiteindelijk zijn er, voor zover wij weten, geen punten aangepast.

Aandachtspunten van het actieplan

Punten die in het laatste plan besproken worden zijn: parkeeroverlast, hondenuverlast, naaktrecreatie c.q. aanstootgevend gedrag van cruisers, voetgangers op fietspaden, bromfietzers op voet- en fietspaden, onlogische padenstructuur, onduidelijke en onvoldoende bewegwijzering, evaluatie veestapel, restaurant Aquarius, extra voorzieningen voor (bad)gasten, feesten en barbecues langs de oever, overlast van jeugdigen, en zwemmen bij de pontafvaart. Een flinke lijst dus.

Visuele afscheiding

Grootste steen des aanstoots is voor de vereniging het aanbrengen van een afscheiding tussen het fietspad en

het natuurgebied. Dit om het cruisen aan het oog te onttrekken van de overige bezoekers. Wij vinden dit belachelijk. Wij denken niet dat de “overlast” van het gedrag van bepaalde cruisers verdwijnt als er struiken worden geplaatst. Ook denken wij dat bepaalde cruisers de struiken juist zullen verwijderen als ze er last van hebben. Sommigen zullen zich mogelijk niet door wat voor barrière dan ook laten weerhouden hun gedrag aan de andere kant voort te zetten. Door het lichtvaardig aanplanten van struiken raken langs natuurlijke en historische weg gevormde zichtlijnen verstoord. Wij denken zelfs dat het aanbrengen van afscheidingen in het natuurgedeelte, in wat voor vorm dan ook, tegen de bestemming indruist en dus als zodanig onwettig is.

Daarnaast gaat het vooral om het plaatsen van informatiepanelen, stallingmogelijkheden voor fietsers en brommers en het plaatsen van openbare toiletten. Wij zijn echter niet gecharmeerd van nog meer informatie- en gebodsborden in de Oeverlanden. Wij vinden het goed als er meer door de politie gepatrouilleerd wordt in de Oeverlanden, maar daar is natuurlijk te weinig mankracht voor binnen het politiecorps.

Schotse hooglanders

Voor wat betreft de evaluatie van de veestapel vinden wij het erg kort door de bocht om te zeggen dat “het is gebleken dat het goed is voor de belevingswaarde en de natuurwaarde”. In het eerste actieplan staat een uitgebreider verslag over de bevindingen van de effecten van de begrazing door Schotse hooglanders. Daar staat in dat onze vrijwilligers de ontwikkeling van de vegetatie nauwkeurig in de gaten houden, dat is zeker waar. Het

is echter merkwaardig om te lezen dat de veestapel geringe kosten met zich meebrengt. Het plaatsen van het hek kostte destijds meer dan een ton, en de jaarlijkse kosten bedragen volgens onze informatie 19 duizend euro. En dat terwijl de vereniging met veel moeite een jaarlijkse subsidie van tweeduizend euro van het stadsdeel krijgt om het beheer door de vrijwilligers te kunnen uitvoeren. Voor dat bedrag dienen de vrijwilligers ook nauwkeurig de vraatschade door de koeien bij te houden. Wij realiseren ons echter dat veel bezoekers de aan-

wezigheid van de Schotse hooglanders erg waarderen.

Tot slot

Samengevat willen wij zeggen dat we blij zijn met het genomen initiatief en met een aantal te nemen en genomen maatregelen, maar dat we teleurgesteld zijn in de manier waarop stadsdeelwerken de vereniging genegeerd heeft bij het opstellen van het rapport.

Tello Neckheim

Algemene Ledenvergadering (ALV) 2008

Wij nodigen u hierbij allen uit voor het bijwonen van onze jaarvergadering met daarna een discussie met als titel:

Kommer en Kwel in de Riekerpolder, over de waterhuishouding in de Oeverlanden en haar omgeving.

Komt allen en stel uw vragen aan het bestuur en andere aanwezigen. De discussie wordt geleid door Egbert Tellegen en verschillende deskundigen zijn uitgenodigd. Tijdens de discussie wordt tevens een rapport gepresenteerd over de waterhuishouding waarin voorstellen en aanbevelingen worden gedaan dat aan het stadsdeel Slotervaart is overhandigd. Een hapje en een drankje zijn aanwezig.

Datum: Zaterdag 17 mei 2008

Plaats: NME-centrum in de Oeverlanden

Aanvang: Vergadering 14.00 tot 15.00 uur, aansluitend Kommer en Kwel-discussie tot 16.30 uur. Daarna napraten tot 17.30 uur.

Agenda

1. Welkom, opening en vaststellen agenda
2. Bestuursmededelingen, ingekomen stukken
3. Goedkeuring verslag ALV d.d. 12 mei 2007
4. Goedkeuring jaarverslag bestuurswerkzaamheden
5. Goedkeuring jaarverslag beheervrijwilligers
6. Goedkeuring jaarverslag publiciteit
7. Bespreking financieel overzicht 2007 en begroting 2008
8. Verslag kascommissie: JanKees van Dijk (2) en Menno Vermeulen (1)
9. Goedkeuring financieel overzicht 2007 en begroting 2008
10. Decharge kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
11. Verkiezing bestuursleden:
 - Chris Arntzen, Nico Jansen en Ria Beerlage treden statutair af en stellen zich weer verkiesbaar.
 - Hans Bootsma heeft afgelopen jaar gefungeerd als aspirant-bestuurslid en wij stellen voor om zijn functie om te zetten in bestuurslid.
12. Rondvraag en sluiting

Tello Neckheim, voorzitter

Jaarverslag van het bestuur van Vereniging "De Oeverlanden Blijven!"

Verkiezing bestuur

De volgende bestuursleden zijn tijdens de algemene ledenvergadering (ALV) op 12 mei 2007 in de Waterkant in de Oeverlanden (her)benoemd of gekozen:

- 1 Tello Neckheim (voorzitter)
- 2 Daphne de Wijs (vice-voorzitter)
- 3 Chris Arntzen (secretaris, penningmeester)
- 4 Nico Jansen, (algemeen lid, adviseur)
- 5 Ria Beerlage (ledenadministratie, penningmeester)
- 6 Hans Bootsma (aspirant-bestuurslid)

Hans Bootsma heeft als aspirant-bestuurslid de functie van redacteur op zich genomen naast zijn werk als groenbeheerder. Hans werkt nu bij de vereniging onder contract van het reïntegratiebedrijf PANTAR. Met PANTAR heeft het bestuur een overeenkomst getekend. Hans heeft ondersteuning gekregen van bestuursleden voor zijn functie als redacteur maar heeft als groenbeheerder vrijwel zelfstandig gewerkt.

Persoonlijke mededeling

Enkele bestuursleden hebben in hun persoonlijke leven ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt waaronder ernstige ziekte en overlijden van naaste familieleden. De bestuursleden hebben elkaar zo mogelijk opgevangen en wij willen hierbij iedereen bedanken voor de hartelijke steun die aan elkaar is gegeven.

Algemene ledenvergadering 2007

Tijdens deze vergaderdag, vorig jaar, was er een discussie voor raadsleden door ons georganiseerd. Jammer genoeg waren er geen leden van het dagelijks bestuur naar deze bijeenkomst gekomen, maar de opkomst van ongeveer tien raadsleden was goed. De discussie werd ingeleid door het ter tafel brengen van een aantal stellingen. Het doel hiervan was om deze raadsleden te informeren en goed na te laten denken over zaken aangaande de Oeverlanden. Helaas heeft deze bijeenkomst niet geleid tot een betere samenwerking tussen het bestuur van de vereniging en stadsdeelmedewerkers. Wij waren vooral teleurgesteld over de zeer povere steun van de raad voor een aantal raadsadressen die wij ingediend hebben.

Foto: Carla Peperkamp

Vergaderingen en overleg

Zoals gebruikelijk heeft het bestuur ongeveer om de zes weken vergaderd. De vergaderingen werden bij Chris Arntzen of bij Daphne de Wijs thuis gehouden. Er waren steeds minimaal vier bestuursleden aanwezig. Bij de bestuursvergaderingen waren in enkele gevallen ook JanKees van Dijk en Ben Bolscher aanwezig.

Bestuursleden hebben ook regelmatig overleg gehad met diverse ambtenaren van stadsdeel Slotervaart. De BOR-vergadering (Beheer Openbare Ruimte), heeft twee keer plaatsgevonden. Onze nieuwjaarsbijeenkomst "Soep en Zopie" was gezellig maar heeft niet geleid tot het behalen van ons doel om op informele wijze contact te maken met het dagelijks bestuur van het stadsdeel Slotervaart.

Paulus de Wilt en Ahmed Marcouch waren helaas niet aanwezig. Het was een van onze doelen om dit jaar een persoonlijker contact te verkrijgen met deze stadsdeelbestuurders maar dat is helaas niet gelukt. Beide heren hadden het erg druk met andere zaken.

Onlangs, op 14 februari, kregen we onverwacht bezoek van een VVD-delegatie om aan ons als vrijwilligers een taart aan te bieden. Namens de fractie had Ariane Hoog, duo-Statens lid van de VVD voor de provincie Noord-Holland, contact met ons gezocht. Het bestuur dacht eerst dat deze uitnodiging een serieus karakter zou hebben inzake de wens tot overleg met de provincie maar het bleek een sympathieke manier te zijn om Valentijnsdag te vieren. Wel heeft aanwezig statenlid Köksal Gör aangegeven als contactpersoon te willen fun-

geren tussen het bestuur en Provinciale Staten. Diverse bestuursleden zijn een aantal keren aanwezig geweest op raadsvergaderingen op het stadsdeelkantoor en hebben ingesproken. Ook in de kwestie van het Reigersbosje en de sloten aldaar hebben bestuursleden geanticipeerd. Joyze Hoogland en Henk Smit hebben ons, net als vorige jaren, vaak op de hoogte gehouden over zaken aangaande de Oeverlanden, waarvoor dank!

PR-werkzaamheden

JanKees van Dijk heeft als vanouds ons ledenaantal kunnen verhogen. Naast PR-werkzaamheden zorgt JanKees voor de verzorging en begeleiding van de bezoekers voor en na de excursies, maar ook voor leerlingen tijdens de lessen die gegeven worden door medewerkers van stichting Veldstudie. Zijn activiteiten staan elders in dit nummer vermeld.

Website

Ben Bolscher, de webmaster van de vereniging, heeft het uiterlijk van onze website vernieuwd en up-to-date gehouden. Ben is enkele keren op de bestuursvergadering aanwezig geweest. Maar ook heeft Ben geholpen bij het tot stand komen van de Oever en de kalender. Het is de bedoeling om de website uit te breiden met meer achtergrondinformatie over de vereniging en over de Oeverlanden. Ook is er het idee om in de toekomst de Oever in PDF-formaat aan te bieden via de website. Ben maakt regelmatig foto's in de Oeverlanden en de foto van de bijenorchis op de door ons uitgegeven ansichtkaart is van zijn hand.

Vrijwilligerswerk

Rein Cremer en Chris Arntzen hebben als vanouds de leiding op dinsdag en woensdag over de beheervrijwilli-

gers, die zich bezig houden met natuurbeheer en inrichtingswerkzaamheden. Het aantal vrijwilligers voor het groenbeheer is stabiel in aantal, namelijk ongeveer tien.

De vereniging is benaderd om te anticiperen op het nieuwe regeringsbeleid om leerlingen uit het voortgezet onderwijs een maatschappelijke stageplaats aan te bieden. Werkmeester Rein Cremer en meewerkend voorman/vrouw bos- en natuurbeheer Carla Peperkamp (ZZP-er, Zelfstandige zonder personeel) zouden wel leerlingen willen begeleiden in de Oeverlanden. Het betreft dan beheeractiviteiten in het veld. Het bestuur is nog bezig om uit te zoeken of dit haalbaar is. Volgens Rein en Carla zou het geen problemen opleveren.

De inrichting van het depot is bijna af. De vrijwilligers hebben hard gewerkt om het terrein er zo aantrekkelijk mogelijk uit te laten zien, met ruimte voor wilde flora en fauna.

Ecologisch beheer (Natuurlijk beheer)

Zoals gebruikelijk is er ook dit jaar gereedschapscontrole geweest door Landschap Noord-Holland. De beheervrijwilligers zijn twee dagen in de week actief in de Oeverlanden. Allerlei werkzaamheden worden verricht met ZZP-er Carla Peperkamp, die via het stadsdeel bij ons gestationeerd is, en al dan niet in samenwerking met andere medewerkers van het stadsdeel. Wij vinden het nog steeds onbegrijpelijk waarom er geen vaste groenbeheerders in de Oeverlanden werken. Carla is gelukkig vaak aanwezig in de Oeverlanden maar dat gebeurt mede op haar eigen initiatief.

Vrijwilligersuitje

Dit jaar zijn we naar het tsunami-monument in 't Zand (Noord-Holland) geweest. Daarna hebben we een bezoek gebracht aan een eendenkooi bij Petten. Ondanks het

Om de twee jaar wordt in het voorjaar de ecologische voorzetoever in de buurt van het depot aangevuld met bundels geknot wilgenhout. Foto: Yigal Boegborn

regenachtige weer waren we onder de indruk van de warme ontvangst door de initiatiefnemers van de oprichting van het monument en de deskundige uitleg van de kooiker, de heer Zijp. Het was een geslaagde dag.

Inventarisaties en onderzoek

Ruud Jansen, een deskundige op het gebied van kevers, is begonnen met de Oeverlanden te inventariseren op deze insecten. Hij heeft in het verleden al met Jaap Winkelman samengewerkt, en had zodoende al eens een aantal kevers uit de Oeverlanden gedetermineerd. Ruud heeft van het bestuur historische inventarisatiegegevens gekregen. Hij zal de inventarisatie in een rapport weer geven, en er is een korte samenvatting geschreven voor onze Oever. Wij zijn erg blij met deze inventarisatie. Hoe meer we weten over de flora en fauna van de Oeverlanden hoe beter we het gebied kunnen beschermen. Maar ook kunnen we de gegevens gebruiken om bezoekers op de hoogte te brengen van de enorme biodiversiteit van de Oeverlanden.

Dit voorjaar zal er weer een broedvogelinventarisatie uitgevoerd worden. De laatste keer is alweer tien jaren geleden.

Er zijn weer nieuwe plantensoorten ontdekt in de Oeverlanden, waarvan de bijenorchis een van de spectaculairste is. Helaas werden de planten uitgestoken voordat zij tot zaadzetting konden komen! Gelukkig zijn ze op foto's vastgelegd en vereeuwigd op een ansichtkaart.

Er heeft een libellenweekend van de KNNV in het NME-centrum plaatsgevonden. Er zijn geen spectaculairere soorten waargenomen maar de dag zelf was een succes. Een verslag hiervan is gepubliceerd in onze Oever (najaar 2007).

De groene reiger is uit de Oeverlanden vertrokken maar werd nog regelmatig elders in Amsterdam waargenomen.

Natuur- en Milieu-Educatie-centrum De Waterkant

Het NME-centrum wordt regelmatig gebruikt door de vereniging en door de stichting Veldstudie. Het is de bedoeling dat iedereen na activiteiten het gebouw netjes achterlaat. Om deze reden controleert JanKees nogal eens de situatie in het gebouw en treft dan wel eens een niet netjes achtergelaten ruimte aan. Wij trekken dat ons nogal aan. De verantwoordelijkheid voor het schoonhouden blijft echter bij de laatste bezoekers. En in een gebouw waar geen vaste beheerder is, ben je afhankelijk van de laatste bezoekers.

Herfsttentoonstelling

In de Waterkant heeft een herfsttentoonstelling plaatsgevonden. Het NME-centrum De Molshoop van het Amsterdamse Bos, in de persoon van Eva Rothengatter, heeft ons gul een aantal attributen uitgeleend voor de tentoonstelling. Het ligt in de bedoeling meer te gaan samenwerken met het Amsterdamse Bos, bijvoorbeeld aangaande een 'rondje Nieuwe Meer'. De tentoonstelling was een succes, mede door de hulp van het stadsdeel in de persoon van Cor Hotting.

Het is onze bedoeling om deze tentoonstelling elk jaar te gaan organiseren. Er is veel werk in gestoken, dus als wij dit jaar weer een Herfsttentoonstelling willen realiseren is steun van het stadsdeel onontbeerlijk. Mogelijk dat een aantal leden zin heeft om een handje te helpen?!

Natuur- en Milieueducatie

De vereniging heeft tien excursies en wandelingen georganiseerd en deze werden door een zeer wisselend aantal mensen bezocht. Op een mooie winterdag kwamen er wel 60 bezoekers, maar op de vroege vogelexcursie waren er maar vier personen. Ook worden er regelmatig kinderpartijtjes en bijeenkomsten georganiseerd met een natuurthema, en we hebben net als vorig jaar een Soep en Zopie georganiseerd in de winter. Stichting Veldstudie heeft zoals gebruikelijk ook dit jaar natuur- en milieueducatie gegeven vanuit het NME-centrum.

Om nog even duidelijkheid te verschaffen over de verdeling van educatieve werkzaamheden in de Oeverlanden: de vereniging is verantwoordelijk voor de organisatie van excursies, activiteiten als de herfsttentoonstelling, en de Natuurclub. De stichting Veldstudie verzorgt de lessen voor leerlingen.

Door verwaarlozing en vandalisme kan het houten gebouwtje in het Siegerpark niet meer gebruikt worden voor opvang van excursiedeelnemers. Dit is aangekaart bij het stadsdeel.

De natuurclub

Sabine Kuiper en Marion Schilp zijn helaas gestopt met hun werkzaamheden voor de natuurclub. Sabine heeft een nieuwe leuke baan geaccepteerd waarmee zij haar werkzaamheden bij ons niet meer kan combineren. Op een door ons uitgebrachte vacature hebben twee enthousiaste personen gereageerd. Het is de bedoeling dat de natuurclub zo snel mogelijk weer begint. JanKees zal in het begin assisteren en de nieuwe begeleider(s) inwerken als dat nodig is.

Kommer en kwel in de Oeverlanden

Het bestuur heeft in samenwerking met de actiegroep GRRRRas-groep geprobeerd om over de kwestie van de waterinlaat bij de Ringvaart met stadsdeel Slotervaart tot overeenstemming te komen, onder andere door de aanleg van een helofytenfilter. Omdat de waterinlaat tot doel heeft om het waterpeil in de Riekerpolder in tijden van droogte voldoende hoog te houden, zou zo een filter geen functie hebben. Wat wij niet willen is dat er vervuild water de Oeverlanden instroomt. Nico Jansen heeft een discussiestuk 'Kommer en kwel in de Riekerpolder en omgeving' geschreven over de waterhuishouding van de Oeverlanden, en deze aan het stadsdeel aangeboden. Voorafgaand aan dit discussiestuk is met verschillende mensen gesproken, en is er ter plaatse in de Oeverlanden gekeken naar de waterhuishoudkundige situatie met daarbij voorstellen voor oplossingen en voor een aantal mogelijke kleinschalige verfraaiingen. Het doel van het bestuur is om invloed uit te oefenen op de diverse overheden om de waterhuishouding in de Oeverlanden zodanig te veranderen dat de ecologische kwaliteit daadwerkelijk verbetert. Maar er heerst nog steeds onduidelijkheid over de functie van de waterinlaat en de vervuiling van water door de firma E.W. Driessen en de stichting Nieuw en Meer. Dit geldt eveneens ten aanzien van de functie van het gemaal bij de Riekerweg en wat het stadsdeel er nu precies mee wil.

Binnen de vereniging is een stevige discussie ontstaan om de verschillende standpunten over de waterhuishouding nader tot elkaar te brengen. Het bestuur heeft een excursie gehouden in de Oeverlanden om de verschillende voorstellen van Nico ter plaatse te kunnen beoordelen. Dit onderwerp zal in het komende bestuursjaar een voorname plaats innemen, te beginnen bij de Algemene Ledenvergadering.

Koudewinning in de Nieuwe Meer door NUON

Han Stricker is in beroep gegaan tegen de beschikking en de rechter heeft de vergunning aangevraagd door NUON om koude te winnen ter koeling van de kantoren in de Riekerpolder, vernietigd. De rechter was van mening dat NUON geen goed onderzoek had gedaan naar de effecten van toevoegen van warmer water aan de Nieuwe Meer. NUON was verplicht om gedegen onderzoek te doen naar de gevolgen van de koudwaterwinning in de Nieuwe Meer. NUON heeft dit onderzoek inmiddels uitgevoerd, waarna de vergunning alsnog is verleend.

Restaurant McDonalds

Het fastfood-restaurant is weg en wij hebben geen signalen gekregen dat het terug zal komen. Ons protest tegen de illegale handelingen van het concern heeft er mogelijk toe bijgedragen dat er voorlopig geen overlast meer zal zijn van zwerfafval van McDonalds.

Plannen van stadsdeel Slotervaart, gemeente Amsterdam, het Rijk en Europa

Binnen stadsdeel Slotervaart hebben we het afgelopen jaar (en de jaren daarvoor) een verwarrende volgorde van plannen mogen meemaken. Voordat structuurvisies vertaald werden in concrete plannen, werden weer nieuwe visies gepresenteerd, zonder dat er, voor zover wij weten, besluiten plaatsvonden. We doelen op het rapport Landschapsvisie Noordoever Nieuwe Meer (2005) dat in opdracht van Slotervaart door de gemeente Amsterdam (DRO) is opgesteld, de Structuurvisie van C. de Boer en de Structuurvisie Zuidrand. Bij het aantreden van het nieuwe stadsdeelbestuur en nieuwe ambtenaren kregen we weer nieuwe visies voorgeschoteld: het concept Groenvisie: Robuust, Royaal, Rijk! dat al werd vastgesteld voor het concept-Milieuvisie Slotervaart, dat ten dele ook het groen in het stadsdeel behandelt. Bij de meest recente visies van het stadsdeel werd VDOB! weliswaar betrokken, maar doorgaans in een te korte tijd voor een vrijwilligersorganisatie om terdege te kunnen reageren.

Daar tussendoor en schijnbaar los van deze visies werden wij plotseling geconfronteerd met een ver uitgewerkt en concreet Actieplan De Oeverlanden Op Orde. Het stadsdeel wilde direct met maatregelen reageren op klachten van recreanten van afgelopen zomer. Vaststellen van de problemen en voorstellen voor oplossingen zijn buiten de vereniging om geformuleerd. Ondanks onze schriftelijke - en inspraakreacties in de raadsvergadering lukte het niet om een aantal zaken om te buigen. Wij vinden bijvoorbeeld dat het aanbrengen van dichte begroeiing om het cruisen van homoseksuele mannen in het natuurgebied te onttrekken aan het zicht van andere recreanten, een belachelijk plan. Cruisende mannen slaan geen acht op plekken waar zij zich wel en niet zouden mogen ophouden. En het is helemaal de vraag of dit juridisch wel door de beugel kan.

Wat betreft het water: Er is een plan gemaakt door Hoogheemraadschap Rijnland waarin melding wordt gemaakt de oevers van de Nieuwe Meer te versterken. Er komen dan natuurvriendelijke oevers. Zo vertaalt het

Rijk de richtlijnen (= wetten) van de Europese Kader-richtlijn Water (KRW). De plannen om de grote wateren, waaronder de Nieuwe Meer chemisch en ecologisch schoon te krijgen, moeten voor 2015 door Nederland worden gemaakt en voor 2027 gerealiseerd zijn. Zo bezien lijkt de maatregel om de KRW-doelstelling voor de Nieuwe Meer te realiseren wat mager, maar we moeten nog grondig bestuderen wat de precieze plannen van het Hoogheemraadschap zijn, en hoeveel geld voor ons meer wordt uitgetrokken. De Milieufederatie Noord-Holland coördineert de reacties van de natuur- en milieugroepen in Noord-Holland.

Groene AS Uitvoeringsprogramma 2006-2010

In bovenstaand overzicht van plannen van de overheid, ontbreekt de provincie. In het afgelopen bestuursjaar hebben we nog niet ons licht laten schijnen over het Actieplan de Oeverlanden van het Groene AS Uitvoeringsprogramma 2006 - 2010 van de provincie Noord-Holland. Op een nog schematisch plan voor eco-onderdoorgangen onder de Oude Haagse weg na, zijn we hiertoe ook nog niet uitgenodigd. In het nu beginnende bestuursjaar nemen wij contact op met de programma-coördinator om van gedachten te wisselen over de uit-

werking van het Actieplan de Oeverlanden. Nora Koppert heeft vorig jaar de programmacoördinatie Groene AS overgenomen van Jolt Oostra.

Wat brengt het bestuursjaar 2008/2009?

De waterhuishouding in de Oeverlanden zal onze belangstelling houden. Ons doel is om de Oeverlanden nog aantrekkelijker te maken voor recreanten en natuur. Het overleg met stadsdeel Slotervaart zou beter moeten, daar ligt weer een taak voor het bestuur weggelegd. Het begeleiden van leerlingen die een maatschappelijke stage in de Oeverlanden gaan volgen, wordt een nieuwe kwestie, evenals het werven van nieuwe begeleider(s) voor de natuurclub en het organiseren van de broedvogelinventarisatie. Dit allemaal naast onze 'gewone' werkzaamheden die ervoor moeten zorgen dat de Oeverlanden als natuur- en recreatiegebied op de kaart blijft staan, nu en in de verre toekomst!

Namens het bestuur van vereniging "De Oeverlanden Blijven!"

Tello Neckheim, voorzitter

Daphne de Wijs, vice-voorzitter

Slijmzwam op gespleten wilg. Foto: Carla Peperkamp

Financieel overzicht VDOB 2007

Inkomsten	Begroting 2007	Rekening 2007	Begroting 2008
Rekeningen			
Postgiro 4068809	12.612,56	12.612,56	15.142,99
Postgiro 1258089	7.572,38	7.572,38	2.616,41
Kapitaalrekening	4.651,68	4.651,68	4.698,20
Kleine kas	53,00	53,00	--
Subtotaal	€ 24.889,62	24.889,62	22.457,60
Rente kapitaalrekening	50,00	46,52	47,00
Contributies/donaties/giften	10.500,00	10.213,56	11.000,00
Verkoop kalenders/kaart/etc.	500,00	590,25	500,00
Subsidie terreinonderhoud Slotervaart	2000,00	2.200,00	5.263,00
Natuurclubbijdragen	300,00	292,50	300,00
Subtotaal	€ 13.350,00	13.342,83	17.110,00
Totaal	€ 38.239,62	38.232,45	39.567,60

Uitgaven	Begroting 2007	Rekening 2007	Begroting 2008
Administratie vereniging			
Bureaunkosten + P.R.	1.500,00	1.801,60	2.000,00
Oever/kalender/porto	5.000,00	7.317,20	8.000,00
Totaal administratie	€ 6.500,00	9.118,80	10.000,00
Terreinonderhoud			
Inrichting depot/portocabine		956,68	500,00
Vergoeding vrijwilligers(0,70/u)	2.000,00	1.933,40	2.000,00
Reiskosten/verzorging	1.000,00	1.704,59	1.500,00
Materiaalkosten	1.000,00	391,25	1.000,00
Abonn/lidm/cursussen	350,00	124,00	350,00
Totaal terreinonderhoud	€ 4.350,00	5.109,92	5.350,00
Educatie vereniging			
Vleermuistunnel	300,00		300,00
Begeleiding scholen	1.000,00	882,52	1.000,00
Educatie natuurclub/exc/materialen	800,00	663,61	800,00
Totaal educatie vereniging	€ 2.100,00	1.546,13	2.100,00
Totaal	€ 12.950,00	15.774,85	17.450,00

* Met dank aan Cor Wijdenes en Hansje Verbeek

Aan het eind van 2007 bezat de VDOB ruim 2.500 euro minder dan aan het begin van het jaar. Uit ons overzicht blijkt dat de vereniging, naast het geleverde werk en de educatie, ruim 4.650 euro uit eigen middelen heeft bijgedragen aan het onderhoud en de vrijwilligersvergoedingen. Deze onevenredige situatie duurt al jaren! Wij hebben daarom bij de subsidieaanvraag aan Stadsdeel Slotervaart gevraagd om een reële aanpassing daarvan.

Aan onze leden heeft het niet gelegen. Vooral dankzij de actieve ledenwerving van JanKees van Dijk hadden wij eind 2007 832 leden. Van de 125 nieuwe leden heeft JanKees er 98 leden geworven. Uiteraard waren er ook opzeggingen: vier mensen zijn overleden; 24 leden hebben om niet altijd bekende redenen hun lidmaatschap beëindigd. Enkelens zagen hun inkomen dalen, sommigen verhuisden en bij anderen kwamen de Oevers en kalenders retour met de post.

De bijdragen van de leden wisselen sterk, niet iedereen betaalt het minimumbedrag van 8 euro dat wij vragen. De laagste ledenbijdrage bedraagt 5 euro, de hoogste 235 euro. De modale groep (185) draagt 10 euro bij, onmiddellijk gevolgd door 15 euro (155 leden). Ruim negentig leden betalen 8 euro. Helaas hebben ruim honderd leden hun bijdrage vorig jaar, of zelfs het jaar ervoor, niet betaald. Sommigen van hen betalen af en toe een groot bedrag, anderen hebben alsnog begin dit jaar betaald. Het gemiddeld bedrag per betalend lid bedroeg bijna 15 euro. Door de vele niet-betalers daalt het gemiddelde echter naar ruim 12 euro.

Blijft over onze hartelijke dank aan de leden die ons, soms al jaren, ondersteunen.

Ria Beerlage

Algemene Ledenvergadering 12 mei 2007

Vereniging De Oeverlanden Blijven!

1. Opening

Voorzitter Tello Neckheim heet alle aanwezigen van harte welkom in het al weer eenjarige NME-centrum De Waterkant. Hij vermeldt dat na de vergadering een bijeenkomst zal plaatsvinden met (nieuwe) raadsleden van stadsdeel Slotervaart. Doel is een nadere kennisgeving aan de hand van een aantal stellingen over onder meer het belang van de Oeverlanden voor het stadsdeel en de stad als geheel, hoe dit gebied zeker te stellen tegen de oprukkende Zuidas, en over het beheer.

Met het lootje dat ieder bij binnenkomst heeft gekregen kunnen Oeverlandtekeningen van Chris Arntzen gewonnen worden. Wie niets heeft gewonnen kan ze voor een bescheiden prijsje meenemen. De opbrengst is voor de vereniging.

De leden gaan akkoord met de agenda.

2. Bestuursmededelingen/ ingekomen stukken

- De vergunning van baggerstort in de Nieuwe Meer is vanwege het verstrijken van de termijn ingetrokken door het Hoogheemraadschap Rijnland.
- Het Landschap Noord-Holland heeft een wandelroute van Den Oever naar het Vechtplassengebied aangelegd door de Oeverlanden. Door middel van stickers met pijlen wordt de route aangegeven.

3. Goedkeuring verslag ALV d.d. 13 mei 2007

Joyze Hoogland merkt n.a.v. de onderdoorgangen onder de A10 op: de ecopassage is uitgerust met een heel klein gootje en is overdadig verlicht.

Dit wordt door velen beaamd. Het verslag wordt goedgekeurd.

4. Goedkeuring jaarverslag bestuurswerkzaamheden

Niet vermeld in het verslag is dat het materiaal van de vlinderburcht (op de vleermuisbunker) bekostigd is door het stadsdeel Slotervaart. Hans Bootsma licht de ontwikkelingen toe. Hij heeft een mengsel van zaden, die je ondermeer in de duinen en in het rivierengebied tegenkomt, op de burcht ingezaaid. Verder moet het spontaan gebeuren. Margriet en grijskruid zullen spoedig bloeien.

Ook is slangekruid en veldsalie gesignaleerd. Er is onontkoombaar sprake van veel konijnenvraat.

Henk Smit spreekt zijn waardering uit voor de gevarieerde inrichting van het depotterrein rond De Waterkant. Hij vraagt zich af wat buiten het depot het effect is van de Schotse hooglanders op het landschap. Kale plekken zijn zichtbaar en vooral kale bomen. Hoe staat het met de orchideeën op de kleivlakte? Tello Neckheim deelt mee dat de rietorchis zich gelukkig op de kleivlakte handhaaft. Fluitekruid vinden ze lekker, de Japanse duizendknoop helaas niet. Doel is juist open plekken te creëren. Rein en Carla proberen zo goed mogelijk de bomenvraat en de invloed van de grote grazers op de rest van de vegetatie te monitoren. Dit is een enigszins lastige (extra) taak, daar het stadsdeel bij het uitzetten van de hooglanders geen nulsituatie heeft vastgesteld.

Schelpenpad langs De Waterkant. Foto: Carla Peperkamp

Naar aanleiding van een opmerking van Sabine Kuijper wordt vastgesteld dat het bestuursjaar weliswaar van mei tot mei loopt, maar dat voor de natuurclub een kalenderjaar geldt. Vandaar dat het verslag van de ook dit jaar goedbezochte natuurclub steeds in de Oeverkalender vermeld staat.

Het jaarverslag wordt goedgekeurd.

5. Goedkeuring jaarverslag vrijwilligers

Henk vraagt zich n.a.v. 'Het jaar van groene reiger en

hop' af hoe de ecozone die ter compensatie van de strandjes door het stadsdeel werd aangelegd, beheerd wordt. Hein Koningen voorspelde destijds dat met intensief beheer mooie vegetatie te verwachten is.

Er wordt hier wel aan gewerkt door de vrijwilligers, maar vanwege de steile helling is het lastig om intensief beheer te plegen. Daphne de Wijs stelt voor dit voor te leggen aan het Beheer Openbare Ruimte (BOR)-overleg dat enkele leden van het bestuur onderhouden met het stadsdeel.

Het verslag wordt goedgekeurd.

6. Goedkeuring jaarverslag Publiciteit

JanKees doet meer dan in het verslag vermeld staat. Hij zegt toe volgend jaar een uitgebreider verslag te doen. De vereniging is gegroeid van 700 naar 760 leden.

7. Bespreking financieel jaaroverzicht 2006 en begroting 2007

Chris Arntzen licht het een en ander toe en verzekert, op een vraag van één van de leden, dat de vereniging dit jaar redelijk is rondgekomen met de subsidie van het stadsdeel en de inkomsten uit contributies en de verkoop van materiaal.

8. Verslag kascommissie Sass Lippitt (2e termijn) en Carla Peperkamp (1e termijn)

“Is het verplicht een balansrekening op te maken?” wordt gevraagd. VDOB gaat het na.

De boekhouding is gecontroleerd en ook dit jaar zijn geen onregelmatigheden ontdekt.

9. Goedkeuring financieel overzicht 2006 en begroting 2007

Het financiële verslag wordt goedgekeurd.

10. Decharge kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie.

De vergadering dankt de kascommissieleden voor hun werkzaamheden. Sass Lippitt treedt af. De vergadering stemt er mee in dat Carla Peperkamp blijft zitten en JanKees de kascommissie aanvult.

11. Verkiezing bestuursleden

De vergadering gaat akkoord met:

- de herverkiezing van Tello Neckheim als voorzitter
- de verkiezing van Hans Bootsma als aspirant bestuurslid, samen met Ben Bolscher belast met de productie

Beheersvrijwilligster Yolanthe bij het open maken van het bramenstruweel bij de oostelijke ingang van het Jaagpadbos. Foto: Carla Peperkamp

van de Oever en de kalender

- de voortzetting van de functies van de overige bestuursleden.

12. Rondvraag

- Ben Bolscher: hoe staat het met het vrijwilligersuitje dit jaar? Carla Peperkamp en Daphne de Wijs organiseren dit jaar het uitje voor beheer- en bestuursvrijwilligers. De locatie is nog een verrassing.

- Theo vraagt aandacht voor het voorkomen van potenrammen. Onlangs hebben 25 à 30 allochtone jongeren cruisers met stokken bedreigd. Eerder zijn ook mannen aangevallen. Verder vallen jongeren op de strandjes meisjes lastig. Er moet meer gehandhaafd worden op dit punt. Dit is een aanvulling voor het rapport Oeverlanden op Orde! Liesbeth Stricker meldt dat de Oeverlanden onder de buurtregisseur van Nieuw Sloten vallen. Maandagavond a.s. wordt hier voor alle bewoners een buurtavond aan gewijd. Straatcoaches spreken de jongeren aan die richting Oeverlanden fietsen. Stilzwijgen is het slechtste wat je kunt doen. Met Liesbeth Stricker en de rest van de vergadering stelt het bestuur zich op het standpunt dat deze praktijken intolerabel zijn, dat er gehandhaafd dient te worden en dat bedreigde mannen of het COC hiervan aangifte zouden moeten doen.

Tot slot: van veel leden hebben we al e-mailadressen. Wil ieder die haar/zijn (eventueel nieuwe) e-mailadres nog niet heeft doorgegeven, dit alsnog doen via bestuur@oeverlanden.nl, t.a.v. Ria Beerlage? Bij voorbaat hartelijk dank!

Daphne de Wijs

Jaarverslag over het vrijwilligerswerk in 2007

Welgeteld 2972 uur, bijna 3000 dus, werd er door de (beheer-)vrijwilligers in 2007 in De Oeverlanden gewerkt. Zoveel is het nog nooit geweest. Al die uren samen werden gerealiseerd door in totaal twintig vrijwilligers, waarvan een paar slechts een enkele keer aanwezig was, maar de meesten vrij regelmatig, en enkelen zeer frequent. En wat we dan zoal deden zal ik hierna kort beschrijven.

In het veld

Uiteraard kent het beheerwerk in het veld zijn vaste ritmes, gedictieerd door de seizoenen. In de winter is er het houtwerk, zoals wilgen knotten, bomen lieren, doorzichten maken, en in de zomer het maaiwerk, bijvoorbeeld om verrieting, verbraming en verruiging tegen te gaan. Maar vooral om de diversiteit in de graslandjes op zijn minst te behouden, en liever nog te vergroten.

Een voorbeeld van dat laatste is te zien in het Jaagpadbos, waar als gevolg van intensief maai-beheer saaie brandnetelweiden geleidelijk aan veranderen in veldjes met steeds meer planten als penningkruid, teunisbloem, witte dovenetel, smeerwortel, boterbloemen en vergeet-mij-nietjes. Op zich zijn dat geen spectaculaire nieuwe planten, maar de lokale biodiversiteit neemt er wel mee toe. De brandnetels hoeven niet volledig te verdwijnen, want deze zijn belangrijk als waardplant voor vlinders.

Naast het al gememoreerde vaste winter- en zomerwerk zijn er ook andere telkens terugkerende werkzaamheden, zoals het onderhoud van de paden, het ruimen van zwerfvuil en het herstel van de uit bundels wilgentakken opgebouwde ecologische voorzetoevers. Soms worden de vaste ritmes echter doorbroken door zware ingrepen van Moeder Natuur zelf. Zo zorgde de zware storm van januari 2007 voor zeer veel extra en ongepland kap- en zaagwerk.

Reuzenbalsemien

Nieuw in 2007 was dat we begonnen zijn de explosieve uitbreiding van de reuzenbalsemien aan te pakken. Deze op zich sierlijke exoot, al vinden sommige mensen het maar een stinker, breidt zich steeds meer uit, mogelijk als gevolg van zaadtransport aan de hoeven van de Schotse hooglanders. Maar hoe fraai de plant ook is, waar hij staat gaat de reguliere flora geleidelijk ten onder. Dat willen we voorkomen, door enerzijds

nieuwe uitzaaiingen tegen te gaan, en anderzijds de plant tot enkele kerngebieden terug te dringen. Dat beleid zal ook in 2008 worden voortgezet.

Op het depot

Nadat in 2006 het nieuwe NME-centrum werd opgeleverd, zijn we begonnen met de (her-)inrichting van de omgeving. Ook hieraan zijn vele uren besteed. Zo is er het beheer van de “vlinderburcht”, een met een uitbundige en gevarieerde vegetatie bedekte plek. Dit is het gevolg van de variatie in het profiel en in de aangebrachte grondsoorten. Deze variatie in de vegetatie leidt uiteraard ook tot variatie in de fauna, zoals bijvoorbeeld insecten. Ook elders rondom het NME-centrum streven we naar een in alle opzichten gevarieerde vegetatie.

Zo werd in 2006 ook de nieuwe vijver gegraven, en geleidelijk aan gevuld met verschillende planten van her en der. Uit Botshol kwamen spruiten van een blaasjeskruid, een van de weinige vleesetende planten in Nederland. In 2007 bleek dat ze, overigens net als de krabbescheer, uitstekend waren aangeslagen: de bleekgele bloemetjes staken, op hun bloeistengels, schitterend boven het water uit. Ook kikkers en salamanders voelen zich in de vijver prima thuis. In 2007 zijn er ook weer allerlei nieuwe oever- en waterplanten aangebracht, en dus is het nu weer afwachten of die ook goed aanslaan. In datzelfde jaar werden met boomstammen zitplaatsen aangebracht rond de vijver. Die boomstammen waren weer afkomstig van zaagwerk na de januaristorm. Zo grijpt alles in elkaar.

Naast allerlei andere werkzaamheden verdient zeker de “Muur van Hans” de aandacht. Aan de achterkant van de vlinderheuvel is, met gebruikmaking van ouderwets kalkmortel en soms vermengd met leem en wat aarde, een sierlijk muurtje gebouwd. We hopen en verwachten dat het op termijn een biotoop schept voor een interessante muurplantenvegetatie.

Monitoring van flora en fauna

Ook in 2007 zijn we weer druk bezig geweest met het monitoren; het bijhouden van veranderingen in waargenomen planten en dieren.

Qua planten valt te melden dat de ontwikkelingen zoals ik ze heb beschreven in het overzicht inzake drie jaar begrazing (Oever 53, voorjaar 2007) zich onverminderd lijken door te zetten. Planten als riet, herfstaster, fluitekruid, pastinaak en groot hoefblad doen het slecht, al is de definitieve verdwijning (nog) niet in zicht. Over veel andere planten tasten we nog in het duister. Op termijn verwachten we overigens veel van een externe inventarisatie/monitoring die door stadsdeel Slotervaart in 2007 is ingezet.

Vlinders en nachtegalen

Ook in 2007 zijn de dagvlinders zowel structureel (een vaste route die elk jaar gemiddeld drie keer per maand wordt gelopen) als incidenteel (tijdens het fietsen of werken) geteld. In 2007 waren er op de vaste route 21 teldagen, ruim vijf meer dan gemiddeld in de jaren daarvoor. Toch daalde het aantal getelde vlinders. Zo is er een afname van het bruin zandoogje (al blijft het de meest algemene vlinder in het gebied) en deden de verzamelde witjes (groot koolwitje, klein koolwitje en klein geaderd witje) het in 2007 slechter dan daarvoor. Zo'n afname kan het gevolg zijn van de beheeractiviteiten van de Schotse hooglanders, maar kan net zo goed een natuurlijke fluctuatie zijn. Opvallend is ook de afname van het geel- dan wel het zwartsprietdikkopje. In 2004 werden er structureel nog dertig exemplaren van geteld, in 2007 geen enkele. Is hier sprake van een landelijke trend, is het de invloed van de runderen, of gaat het om een grove natuurlijke variatie? De tijd zal het leren.

Toename is er ook altijd wel. Het aantal structureel getelde atalanta's nam sterk toe, maar het bontst maakte het in 2007 het bont zandoogje. Werden er in 2004-2006 structureel maximaal 2 geteld, in 2007 waren dat er opeens 62! Naar oorzaken en verklaringen wordt nog gezocht. Ik kijk beslist naar de tellingen in 2008 uit.

Veel andere soorten (de blauwtjes,

de kleine vos en de kleine vuurvlinder bijvoorbeeld) blijven ongeveer gelijk. Het ene jaar wat meer, het andere jaar wat minder, een beetje een kwestie van toeval. Ze zijn er, maar niet massaal.

De afgelopen jaren werden er steeds zo'n 9 tot 12 zangplekken van nachtegalen genoteerd. Voor 2007 schat ik dat op 9 tot 11. Een zangplek staat dan voor een mogelijk territorium en daarmee voor een mogelijk broedgeval. Maar het blijft een schatting, gebaseerd op zowel avond-, nacht- als dagwaarnemingen. De twijfel komt eruit voort dat het soms lijkt dat de ene zangplek wordt verruild ten faveure van een andere, twintig of veertig meter verderop. Is er dan sprake van een vogel die gewoon een nieuwe stek heeft gekozen, of is er sprake van twee vogels die niet tegelijk zingen? De twijfel blijft, helaas.

Tenslotte

Al met al was 2007 een goed jaar, met weer veel wintersoep (dankzij Chris' kachel) en zomerijs; met een goede samenwerking met ZZP-er Carla (zelfstandige zonder personeel) en met het stadsdeel (althans op dit niveau!), met veel gezellige en hardwerkende vrijwilligers en met veel goed weer.

Zo, en nu eerst een Bavaria. (Malt).

Rein Cremer

Bont zandoogje: vorig jaar sterk toegenomen.

Publiciteit en excursies. Jaarverslag 2007

Ruim 200 mensen bezochten onze excursies. Het aantal leerlingen van scholen beliep gelukkig toch nog 1100!

Er waren ook een paar verjaarsfeestjes van onder andere Leonard, die als wens had uilenballen pluizen! Dus ik op zoek naar braakballen van uilen. Dit lukte, en bemachtigde een zakje met ongeveer 20 stuks erin van Bert-Jan Bol, een deskundige op uilen- en roofvogelgebied. Een leuke geslaagde dag! (zie foto)

Hierbij ook nog een oproep: Wie heeft er uilenballen voor mij? Helaas heeft de oproep 'leden werven leden' weinig resultaat gehad. Zelf ben ik er keihard tegenaan gegaan en wierf afgelopen jaar ongeveer 100 leden, hetgeen het totaal op ruim 800 bracht. Ons gebouw, NME-centrum genaamd, is vaak in het weekend open. Er staat dan een sandwichbord op het fietspad. Het grote hek staat dan open!

De volgende artikelen zijn bij mij thuis of in de Oeverlanden verkrijgbaar (tijdens excursies):

- Natuurpadenboekjes (verschillende stadsdelen), € 1,80 tot € 3,00
- Vogel CD, 35 geluiden uit de Oeverlanden € 7,-
- Vogel-cassette, idem € 4,50
- Publicatie 'Natuur en beheer', door Tello Neckheim en Lisette Lenoir € 7

Uilenballen pluizen. Foto: Berber Hoogerheide

En diverse artikelen waaronder plattegronden van het gebied. Voor meer informatie kunt u kijken op onze website www.oeverlanden.nl

JanKees van Dijk 020 - 617 19 15

Uitnodiging

De opmerkelijkste foto...

De zachtvaardige blik van Henk, één van onze Schotse hooglanders, het vieze water dat vanuit de Ringvaart de Oeverlanden wordt ingepompt of een plaatje van een ijsvogel op de trap bij het kantoor van een bekend kledingmerk. Die foto's zien we graag binnenkomen op ons redactieadres: redactie@oeverlanden.nl, of niet-digitaal naar 'VDOB!fotoredactie' Maaseikstraat 23, 1066 LX Amsterdam. Met vermelding van uw naam en adres, waar de foto genomen is en wat u trof in wat u zag.

Graag inleveren voor 29 augustus 2008.

De meest opmerkelijke foto's worden in de komende Oever geplaatst en de makers ontvangen een prijsje.

Het cirkelpuinbed

Aan de oostkant van het verenigingsgebouw De Waterkant is een cirkelvormig puinbed gebouwd. In de toekomst kunnen op deze voedselarme en droge bodem bijzondere planten gaan groeien.

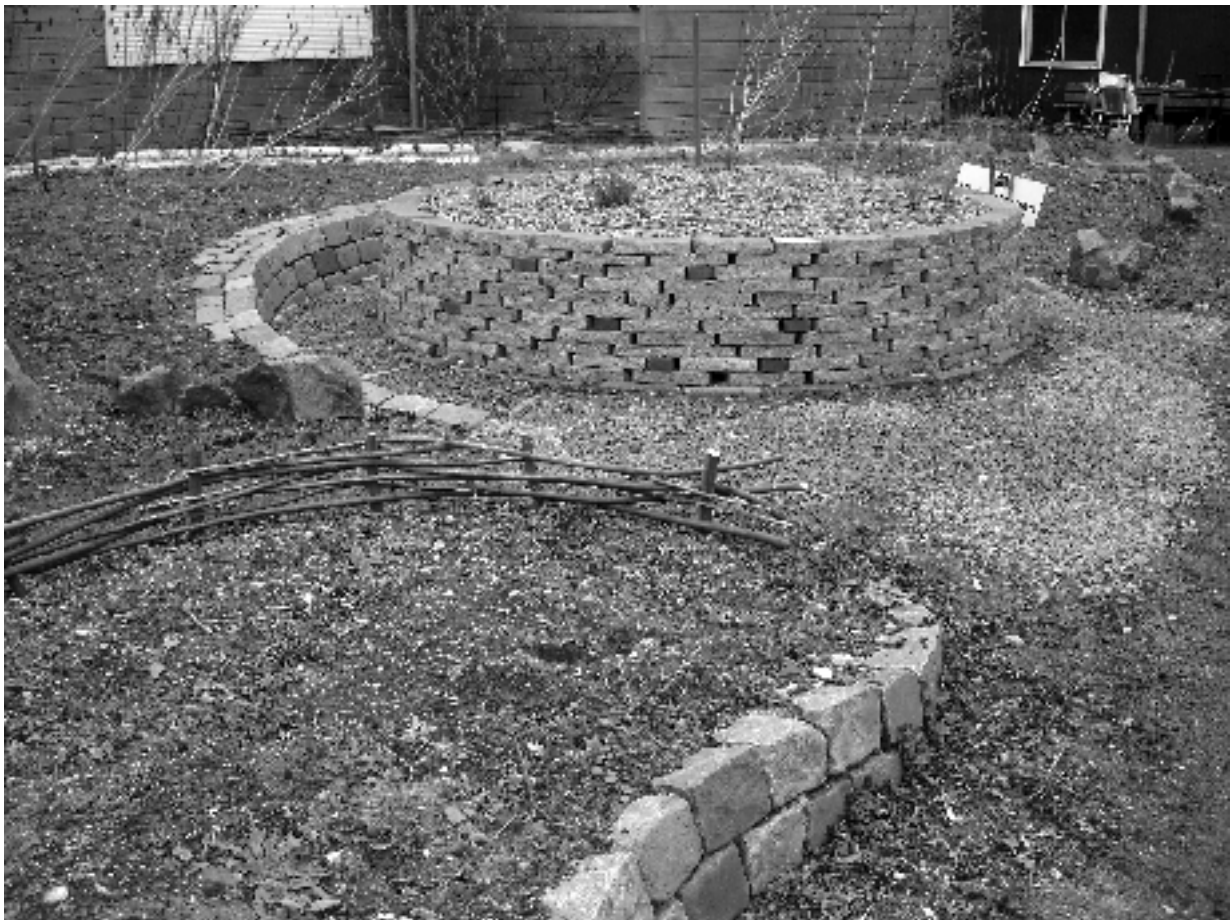
Nadat de vleermuisbunker met een flinke laag grond en puin was overdekt, bleef er nog een grote hoeveelheid puingranulaat op het depot achter. Dit is verpulverd sloopafval dat doorgaans als onderlaag bij de aanleg van straten en wegen wordt gebruikt. Dit voedselarme puin is een zeer geschikt biotoop voor minder alledaagse planten. Zo kwam ik op het idee een verhoogd puinbed te bouwen. De droge bodem maakt zo'n biotoop nog extremer. Omdat er niet gebukt hoeft te worden zal een bezoeker

de planten op een intensere manier beleven.

De flinke hoeveelheid trottoirtegels die ook nog rondslingerden bleken geschikt voor de wanden. Het leek me mooi om er een cirkel van te maken. Cor Hotting kwam met het idee de tegels doormidden te knippen, en bood een stenenknipper van het stadsdeel te leen aan. Doorgeknipte stoeptegels geven gestapeld bijna de indruk van natuursteen. Het bouwsel is drie meter in doorsnede geworden, en heeft het silhouet van een Mongoolse yurt.

Sommige bezoekers kunnen zich nauwelijks voorstellen dat er iets op zal groeien, zo geneigd als men is om te denken dat planten altijd veel voedsel nodig hebben. Maar zo is een steppeachtig biotoop ontstaan, dat gelijkenis vertoont met voedselarme stenige landschappen in het mediterrane gebied. In Zuid-Frankrijk noemt men een dergelijk landschap wel de 'garrigue' dat zich kenmerkt door vele lage struikvormige planten.

Door de voedselarme bodem en het gebrek aan water kunnen planten, die hier groeien, vraat slecht verdragen.

Daarom beschermen zij zich hiertegen door aromatische stoffen af te scheiden die dieren afstoten. Maar in kleine hoeveelheden kunnen deze planten gebruikt worden om smaak aan het eten te geven, als geneesmiddel, of om ongedierte af te weren. Sommige van deze planten behoren tot de bekende tuinkruiden. Daarom hebben we daar wat van aangeplant en wordt zo alvast een begin van een begroeiing gecreëerd.

Aangeplante soorten zijn: rozemarijn, hysop, salie, citroenkruid, tijm, kruiptijm, kerriekruid, wijnruit, winterbonenkruid, heiligenbloem en lavendel. Wellicht zullen deze kruiden op het puinbed een natuurlijke, gedrongen groeivorm aannemen.

Toch heeft dit de vele konijnen op het depot er niet van weerhouden aan de planten en struikjes te knagen, terwijl hier nog zo weinig te halen is. Ware vreetmachines zijn het! Maar dit voorjaar lijken veel struikjes weer te gaan uitlopen, en hopelijk richten de konijnen zich nu op meer smakelijke hapjes.

Veel van deze kleine struiken verwilderen ook op oude muren. Onder normale tuinomstandigheden moeten ze gesnoeid worden om vorm te behouden, en dan nog groeien ze vaak uit hun krachten, worden van onderen kaal, en kunnen na enkele jaren worden afgeschreven. Hopelijk kunnen ze door de trage groei het hier langer volhouden. Wat langzaam groeit, wordt sterk en leeft lang, geldt maar al te vaak in de plantenwereld. Deze kruiden zijn daarom niet bedoeld om van te oogsten.

Het geheel is tevens enigszins geïnspireerd door de ideeën van Louis le Roy, die in zijn eokathedraal bij Heerenveen met aan oude culturen herinnerende bouwsels langlopende processen in gang wil zetten. ('Het

bevorderen van inzicht en bewust-zijn van het begrip 'tijd' als voorwaarde voor de creatieve ontwikkeling van samenwerking tussen natuurlijke en creatieve menselijke processen in ruimte en tijd' zoals hij dat zelf als doelstelling van zijn stichting omschrijft.) Het is natuurlijk ook gewoon spannend te zien hoe zo'n biotoop zich gaat ontwikkelen en wat er komt aanwaaien. Op veel kale plekken is nu, ruim een jaar na de aanleg, mossengroei te zien. Dit kan het uitzaaien van planten verhinderen maar anderszins worden de mossen ook afgebroken, waardoor er enige humusvorming optreedt, wat de vestiging van sommige planten ten goede komt.

Omdat niet alleen gewacht wordt tot wat er spontaan opkomt, zijn er een beperkt aantal soorten ingezaaid. Door de trage ontwikkelingsgang kunnen bijzondere soorten mogelijk hun kans grijpen. Planten die het geheel verstoren, zullen worden verwijderd. Anders wordt het een paradijs voor vlinderstruiken, die het bouwsel kunnen ontwrichten en de andere planten gaan domineren. Uitgezaaide soorten zijn: zandanjel, grasanjel, zomerbonenkruid, nachtsilene, zonneroosje, slanke mantelanjel, kogelbloem en trosgamander.

In het puinbed zijn een drietal tunneltjes aangebracht die in het midden samenkomen, en waarlangs drie grotencomplexjes zijn geconstrueerd. Mogelijk zoeken salamanders, kikkers, padden, insecten en wie weet vleermuizen hier een onderkomen; gekraakt zal het zeker worden. Rondom het puinbed is een pad met een keermuurtje van basaltkeien aangelegd. Hierop zittend kan men ontspannen van de vegetatie genieten.

Hans Bootsma.

Foto's: Hans Bootsma, m.u.v. middelste foto op deze pagina: Ben Bolscher

Kevers in de Oeverlanden

Een hernieuwde kennismaking met deze bijzondere insecten

Toen Jaap Winkelman in 1986 en 1987 de Oeverlanden bezocht voor zijn onderzoek naar kevers, vond hij meer dan zestig soorten. In Oever 14 schreef hij dat hij dertien soorten had gevonden die nog niet bekend waren uit het Amsterdamse Bos, en dat de Oeverlanden, in verhouding tot haar oppervlak, veel keversoorten rijk was. Ruud Jansen determineerde destijds al enkele loopkevers voor Jaap.

Wij zijn er erg blij mee dat Ruud Jansen begonnen is met een inventarisatie van de kevers in de Oeverlanden. In 2006 en 2007 heeft hij al onderzoek gedaan en kevers gevangen. De lijst van Winkelman biedt een goede referentie, maar hij pakt het onderzoek intensiever aan. Ruud heeft tot nu toe 251 soorten gevonden en denkt er nog veel meer te kunnen waarnemen.

Hij heeft al veel bijzondere soorten gevonden, waaronder enkele die nieuw voor de keverfauna van Noord Holland zijn. Zo komt in het moerasbos de vuurkever *Pyrochroa serraticornis* voor. Een opvallende lakrode

kever die ook wel Roodkapje wordt genoemd (zie foto).

Als Ruud klaar is met zijn inventarisatie zal er een rapport verschijnen met de resultaten, en zal hierover een uitgebreider verslag in onze Oever verschijnen.

Op zaterdag 13 september is er onder zijn leiding een torrentocht in de Oeverlanden.

Tello Neckheim

Roodkapje (*Pyrochroa serraticornis*)

Boekbespreking

Vrij spel voor natuur en kinderen

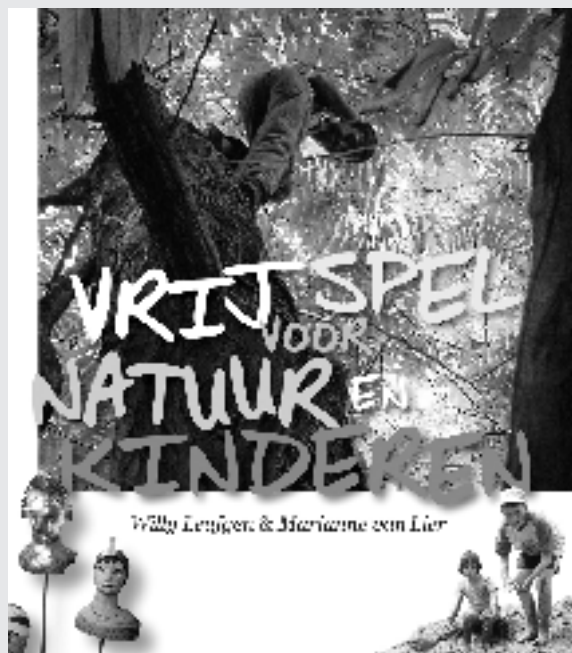
Wie kent er nog een landje? Vroeger had iedereen wel zo'n speelplek in de buurt van zijn huis, maar onder andere het steeds verder dicht bouwen van stedelijke gebieden maakt dat veel kinderen nauwelijks nog buiten in een natuurlijke omgeving kunnen ravotten. Deze trend wordt versterkt door de verlokkingen van het binnenspelen met computerspelletjes en dergelijke. De laatste tijd is er wat meer aandacht voor dit probleem. Drie jaar geleden verscheen het boek 'Het laatste kind in het bos' van de Amerikaanse wetenschapsjournalist Richard Louv. Hij legt een verband tussen het ontbreken van natuurervaringen en het veelvuldig optreden van gezondheidsproblemen bij kinderen als overgewicht, ADHD, suikerziekte en depressies.

Nu is er een boek in het Nederlands verschenen dat een pleidooi is voor de vergroening van speelplekken, geschreven door Willy Leufgen en Marianne van Lier, dezelfde mensen achter de in Beuningen gevestigde stichting 'Oase', een netwerk voor heemtuinen en -parken. Zij zijn ook de oprichters van 'Wilde Weelde' (ecologische hoveniers) en 'Springzaad' (natuurspeelplaatsen). Als de kinderen niet in de natuur komen, dan moet de natuur naar de kinderen komen, zo luidt het motto. Hierbij gaat het niet om educatieve heemtuinen en dergelijke want die zijn veel te kwetsbaar om doorheen te rennen. Hun 'Vrij spel voor natuur en kinderen' geeft tal van geslaagde voorbeelden uit binnen- en buitenland met veel illustraties. In een ander

hoofdstuk worden thematisch de mogelijkheden verkend: bouwen van levende wilgenstructuren en hutten, speelbosjes, speeltoestellen, spelen met water. Alles is rijkelijk voorzien van verwijzingen naar literatuur en websites. Een theoretisch-wetenschappelijke onderbouwing van Kees Both en een stappenplan completeren het geheel. Dit boek is zeer aan te bevelen voor iedereen die zich bezighoudt met het creëren van plekken voor kinderen om zich te kunnen uitleven in de natuur en ze daar spelenderwijs in aanraking mee te laten komen.

Hans Bootsma

Vrij spel voor natuur en kinderen, Willy Leufgen en Marianne van Lier, Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007. 251 blz., rijk geïllustreerd. ISBN 978 90 6224 470 6. Prijs € 20,-

In memoriam

Clovis Cnoop Koopmans (1925-2008)

Dinsdag 25 maart is na een koude en verregende Pasen Clovis Cnoop Koopmans op 83-jarige leeftijd overleden. Ondanks zijn gedegen maatschappelijke positie heeft hij eigenlijk steeds als een NJN-er (Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie) gestreden voor behoud van de natuur in onze Amsterdamse omgeving, voor de rechten voor de dieren, en tegen de jacht.

Door zijn toedoen zijn de Oeverlanden geschrapt als bouwlocatie tijdens een enerverende vergadering in de herfst van 1985. Dit is al eens eerder aan het papier van de Oever toevertrouwd.

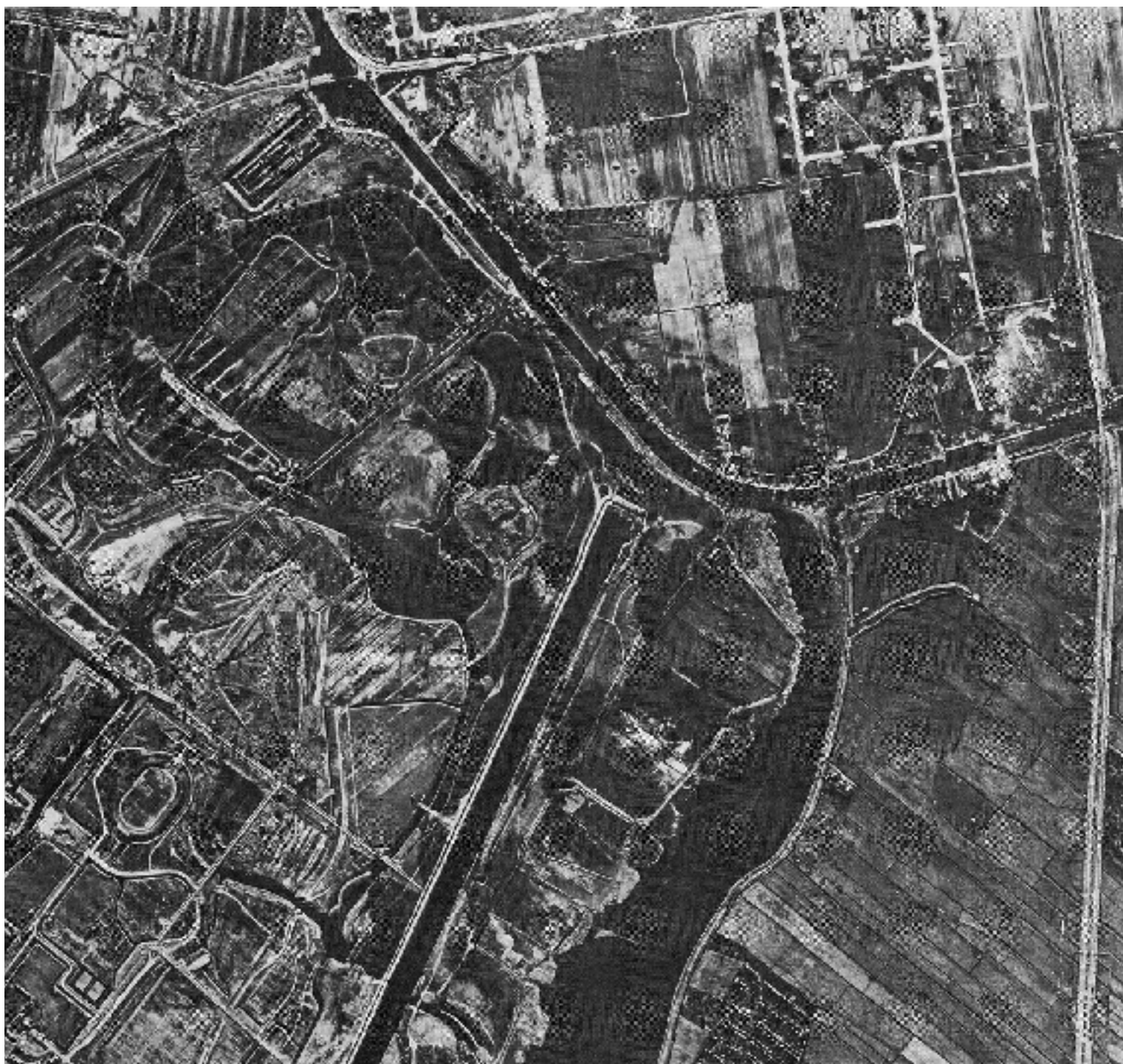
Mijn eerste ontmoeting met hem in juni 1985 in het terrein staat me nog steeds voor de geest. Hij liep over van enthousiasme van wat hij die ochtend zag aan bloemen, planten en insecten. En als klap op de vuurpijl een ransuil in het moeras.

Had hij zich voordien wat laatsdunkend over de Oeverlanden uitgelaten, daarna beschouwde hij het mede als zijn geesteskind. Hij wilde dolgraag een

door groen omgeven Nieuwe Meer behouden, met aan de zuidzijde polder Meerzicht met z'n weidevogels en het oeverlandenreservaat, en aan de noordzijde De Oeverlanden en de Riekerpolder. Dat er aan de einder dan zicht op de Zuidas was, gaf een goed contrast.

Van allerlei mensen die rondom de stad actief zijn in het groen en de natuur hoor je eenzelfde verhaal dat Clovis bij belangrijke momenten steeds aanwezig was. Zo was dat ook bij ons, waar hij voor het laatst in februari 2006 aanwezig was ter gelegenheid van de ingebruikname van het nieuwe NME-centrum. In oktober van dat jaar overleed zijn vrouw Marthe de Bruyn, balletdanseres, waarna ik alleen nog per post contact met hem heb gehad. We verliezen een invloedrijke en aimabele figuur; te hopen valt dat een andere persoon binnen de PvdA zijn strijd voor natuurbehoud voortzet.

We proberen je nagedachtenis hoog te houden.
Namens het bestuur, Nico Jansen.

Luchtfoto van de Royal Air Force 1944

Deze foto zal genomen zijn door de 'buik' van een vliegtuig, loodrecht op de aarde gericht, met de bedoeling te bezien wat de effecten van bombardementen rondom Schiphol zijn. In het weiland van de Haarlemmermeerpolder zijn een tiental bomkraters zichtbaar. De luchthaven zelf staat niet op deze foto. Bij het Koekoekslaantje zijn vreemde structuren zichtbaar, waarvan niet duidelijk is wat die te betekenen hebben. De Riekerpolder ligt er nog praktisch onaangetaast bij, de autoweg naar Den Haag doorsnijdt het polderland, de Riekermolen staat nog op zijn plek, evenals café Opoe en het kruithuis aan het Jaagpad; dit laatste ligt opgezet alsof het een boerderij is. De aanleg van het Amsterdamse Bos is al behoorlijk gevorderd, maar enkele boerenbedrijven functioneren nog en zullen nog enige verlichting bieden in de hongerwinter, net zoals de boeren in de Riekerpolder en de Sloterpolder de hongerige stadsbewoners nog iets te eten kunnen leveren. Het moet een mooie heldere dag geweest zijn, want slechts een klein wolkje tussen ringvaart en Koekoekslaan, of is het kruiddamp van afweergeschut? Als er lezers zijn die nog meer weten te vertellen naar aanleiding van deze foto houden we ons aanbevolen.

Nico Jansen